

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEK PUBLICZNYCH WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO W 2016 r.

Sprawozdanie opracowano na podstawie danych liczbowych zebranych na potrzeby Książnicy Pomorskiej i Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz sprawozdań opisowych bibliotek z terenu województwa.

Po raz ósmy w Książnicy Pomorskiej rozstrzygnięto **Konkurs Biblioteka Roku** na najlepszą bibliotekę publiczną województwa zachodniopomorskiego. Tytuł „BIBLIOTEKA ROKU 2015” uzyskała **Koszalińska Biblioteka Publiczna**.

I. STAN I STRUKTURA BIBLIOTEK PUBLICZNYCH. STATUS FORMALNO - PRAWNY BIBLIOTEK. BUDŻET BIBLIOTEK

1. Liczba bibliotek

Liczba bibliotek publicznych województwa zachodniopomorskiego na koniec 2016 r. uległa zmianie w stosunku do roku poprzedniego i jest następująca:

- 1 biblioteka wojewódzka,
- 1 biblioteka powiatowa, której organizatorem jest starostwo powiatowe,
- 3 biblioteki w miastach na prawach powiatu,
- 8 bibliotek w gminach miejskich,
- 54 biblioteki w gminach miejsko - wiejskich,
- 50 bibliotek w gminach wiejskich (-7).

W **114**. gminach województwa zachodniopomorskiego w 2016 r. działało **117 (-7)** bibliotek publicznych (**67** w miastach i **50** we wsiach). Do zmniejszenia liczby bibliotek przyczyniło się utworzenie bibliotek jako instytucji kultury w dwóch gminach wiejskich: Szczecinek, Świdwin. Tym samym zostało zlikwidowanych lub przekształconych w filie siedem bibliotek, które dotychczas funkcjonowały równorzędnie, nie będąc jednocześnie instytucjami kultury.

Wszystkie gminy województwa zachodniopomorskiego prowadzą biblioteki publiczne.

2. Liczba placówek bibliotecznych (biblioteki i filie)

	2015 r.	2016 r.
Ogółem	371	362 (- 9)
Miasto	139	136 (- 3)
Wieś	232	226 (- 6)

3. Liczba filii bibliotecznych

	2015 r.	2016 r.
Ogółem	247	245 (-2)
Miasto	72	69 (-3)
Wieś	175	176 (+1)

Zwiększenie liczby filii we wsiach wiąże się głównie z przekształceniem bibliotek gmin wiejskich w instytucje kultury z filiami:

- 1) w gminie wiejskiej Świdwin, gdzie funkcjonowały biblioteki w miejscowościach: Bierzwnica, Kluczkowo, Lekowo i Rusinowo, powołano bibliotekę gminną w miejscowości Bierzwnica z filią w Lekowie. Biblioteki w miejscowościach Rusinowo i Kluczkowo zostały zlikwidowane.
- 2) w gminie Szczecinek, gdzie funkcjonowały biblioteki w miejscowościach: Gwda Wielka, Parsęcko, Turowo, Wierzchowo i Żółtnica, utworzono bibliotekę gminną w miejscowości Gwda Wielka z filiami w pozostałych miejscowościach.

W 2016 r. utworzono też dwie filie wiejskie: w gminie Będzino (Mścice) oraz w gminie wiejskiej Darłowo (Stary Jarosław). Zlikwidowano natomiast sześć filii wiejskich w miejscowościach:

- Barnimie (gmina Drawno) - z powodu problemów kadrowych i znikomego wykorzystania księgozbioru. Książnica Pomorska wydała opinię pozytywną w sprawie jej likwidacji;
- Pomierzyn (gmina Kalisz Pomorski). Decyzja zapadła na szczeblu organizatora biblioteki. Ponieważ filia była częścią ośrodka kultury, niejasne przepisy pozwoliły na likwidację placówki bez zasięgania opinii biblioteki wojewódzkiej;
- Bielin (gmina Moryń) - z powodu zajęcia całości budynku, w którym mieściła się filia przez stowarzyszenie działające na terenie wsi oraz znikomego wykorzystania zbiorów. Książnica Pomorska wydała opinię pozytywną w sprawie jej likwidacji, pod warunkiem, że w miejsce filii powstanie punkt biblioteczny;
- Runowo Pomorskie (gmina Węgorzyno). Organizator biblioteki podjął decyzję o likwidacji filii biblioteki publicznej, ponieważ utworzył bibliotekę szkolną w tej miejscowości. Książnica Pomorska wydała opinię negatywną w sprawie likwidacji filii. W miejsce filii biblioteka utworzyła punkt biblioteczny;
- Brudzewice (gmina Suchań);
- Wapnica (gmina Suchań).

Książnica Pomorska zaopiniowała pozytywnie zamiar zamknięcia obu filii w gminie Suchań z uwagi na warunki lokalowe nie spełniające podstawowych wymogów sanitarnych. W miejsce filii powstały punkty biblioteczne przy świetlicach wiejskich.

W 2016 r. zlikwidowano też trzy filie działające w miastach:

- w Pyrzycach została wypowiedziana umowa najmu i pomimo starań, nie znaleziono innej lokalizacji dla filii osiedlowej. Książnica Pomorska wydała opinię pozytywną w sprawie jej likwidacji;
- w Wałczu, decyzją dyrektora Wałeckiego Centrum Kultury, w skład którego wchodzi Miejska Biblioteka Publiczna, zlikwidowano jedyną filię biblioteki, pomimo negatywnej opinii Książnicy Pomorskiej;
- w Złocieńcu, została zlikwidowana Filia Nr 1, ponieważ główną siedzibę biblioteki przeniesiono do budynku, w którym znajdowała się filia. Budynek dotychczasowej siedziby głównej biblioteki był w bardzo złym stanie technicznym i groził katastrofą budowlaną. Biblioteka zyskała znacznie lepsze warunki lokalowe. Książnica Pomorska wydała opinię pozytywną w sprawie likwidacji filii.

4. Filie i oddziały dla dzieci

W województwie zachodniopomorskim funkcjonowało 50 oddziałów i 5 filii dla dzieci. Nie uległa zmianie liczba oddziałów we wsiach i wynosi 8. Pozostałe oddziały i wszystkie filie zlokalizowane są w miastach.

5. Punkty biblioteczne

	2015 r.	2016 r.
Ogółem	120	120
Miasto	17	17
Wieś	103	103

W 2016 r. powstało 8 nowych punktów bibliotecznych w różnych gminach, a zlikwidowano również 8.

6. Status formalno-prawny bibliotek

W woj. zachodniopomorskim funkcjonuje 12 (-10) bibliotek, które nie są instytucjami kultury. W roku 2016 utworzono biblioteki - instytucje kultury w gminach wiejskich Szczecinek i Świdwin oraz utworzono Ińskie Centrum Kultury, w którego skład weszła biblioteka, poprzednio wykazywana jako biblioteka publiczno-szkolna. Duża różnica pomiędzy rokiem 2015 a 2016 związana jest z likwidacją dziewięciu bibliotek dotychczas funkcjonujących w ramach urzędu gminy (cztery w gminie Świdwin i pięć w gminie Szczecinek)

Według statystyk GUS w województwie zachodniopomorskim funkcjonuje 8 bibliotek (16 placówek) działających w strukturach innych instytucji. Biblioteki te nie są instytucjami kultury i działają w strukturach urzędów.

Powyższe biblioteki są zlokalizowane w następujących miejscowościach:

1. Dygowo (powiat kołobrzeski, biblioteka gminy wiejskiej + 2 filie),
2. Gościno (powiat kołobrzeski, biblioteka gminy miejsko-wiejskiej + 1 filia),
3. Rymań (powiat kołobrzeski, biblioteka gminy wiejskiej),
4. Siemyśl (powiat kołobrzeski, biblioteka gminy wiejskiej + 3 filie),
5. Nowe Warpno (powiat policki, biblioteka gminy miejsko-wiejskiej),
6. Brzeźno (powiat świdwiński, biblioteka gminy wiejskiej +1 filia),
7. Rąbino (powiat świdwiński, biblioteka gminy wiejskiej + 1 filia),
8. Sławoborze (powiat świdwiński, biblioteka gminy wiejskiej).

Książnica Pomorska prowadzi korespondencję oraz rozmowy na miejscu z organizatorami bibliotek zlokalizowanych w powyższych gminach związane z uregulowaniem ich statusu formalno-prawnego. Bibliotece w gminie Nowe Warpno w 2011 roku nadano nowy statut oraz wpisano do Rejestru Instytucji Kultury. Niestety, nie podjęto dalszych działań umożliwiających funkcjonowanie biblioteki jako instytucji kultury (nie powołano dyrektora, biblioteka nie otrzymuje dotacji poprzez uchwałę rady miasta, nie posiada samodzielności prawnej).

Ponadto:

1. Gmina wiejska Rewal (powiat gryficki) posiada dwie równorzędne biblioteki publiczno-szkolne nie będące instytucjami kultury (w Niechorzu i Rewalu).
2. Biblioteki w Bielicach i Warnicach (powiat pyrzycki) nie są instytucjami kultury, nie połączono ich z żadną instytucją, a ich status formalno-prawny jest niejasny. W opinii urzędów funkcjonują jako instytucje kultury. Książnicy Pomorskiej jednak nie udostępniono dokumentacji, która wskazywałaby, że biblioteki te funkcjonują zgodnie z ustawą z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej.

W 2016 r. w woj. zachodniopomorskim działało 61 (- 3) placówek bibliotecznych (biblioteki i filie) w strukturach ośrodków kultury. Zmniejszenie liczby placówek połączonych z ośrodkami kultury wynika z likwidacji filii bibliotecznych będących w ich strukturach. Niejasne przepisy prawne pozwalają na likwidację takich filii bez zasięgnięcia opinii biblioteki wojewódzkiej. W przypadku gminy Kalisz Pomorski, Książnica Pomorska nie została powiadomiona o likwidacji filii.

7. Wpływ nowelizacji ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (w zakresie możliwości łączenia bibliotek z innymi instytucjami kultury) na organizację bibliotek

W 2016 r. samorzady trzech gmin: Wolin, Radowo Małe oraz Kamień Pomorski, kierując się głównie względami ekonomicznymi, podjęły działania mające na celu połączenie bibliotek z domami kultury. W przypadku Wolina i Kamienia Pomorskiego złożono pisemne wnioski o opinię Książnicy Pomorskiej, w przypadku Radowa Małego - nie złożono wniosku - władze gminy rozmawiały z Dyrekcją Książnicy osobiście.

Dyrektor Książnicy Pomorskiej oraz kierownik Działu Instrukcyjno-Metodycznego odwiedzili bibliotekę w gminie Wolin. Wydano negatywną opinię w sprawie jej połączenia.

W przypadku bibliotek w Radowie Małym i w Kamieniu Pomorskim rozmowy w sprawie ich połączenia nadal się toczą.

Ze sprawozdań opisowych wynika, że w najbliższym czasie kilka samorządów również planuje połączenie biblioteki z ośrodkiem kultury.

W ciągu kilku lat od wejścia w życie nowelizacji Ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, Książnica Pomorska wydała trzy opinie pozytywne w sprawie połączenia bibliotek z ośrodkami kultury. W jednym przypadku biblioteka zyskała nowy lokal i lepsze finansowanie, dobrze dobrano też kadre bibliotekarzy. W drugim przypadku nie nastąpiły żadne zmiany. Z kolei w trzecim przypadku połączenie przyczyniło się do zwolnienia dotychczasowego dyrektora/bibliotekarza.

Nowelizacja pozwoliła na utworzenie instytucji kultury w miejscowościach, w których do tej pory nie realizowano przepisów ustawy o bibliotekach. W czterech miejscowościach województwa zachodniopomorskiego utworzono ośrodki kultury, w skład których weszły biblioteki, są to: Boleszkowice, Ińsko, Krzęcin, Przybiernów. W przypadku Krzęcina i Przybiernowa powstanie instytucji kultury, w skład której weszła biblioteka nie przyczyniło się do pozytywnych zmian - biblioteki są finansowane na tym samym bądź nawet niższym poziomie niż przed włączeniem do instytucji kultury. W przypadku Boleszkowic zauważa się powolne pozytywne zmiany. Biblioteka w Ińsku dopiero w 2016 roku została włączona do nowo powstałej instytucji kultury, w związku z tym biblioteka wojewódzka nie może jeszcze wydać opinii w tej sprawie.

8. Budżet bibliotek

Budżet bibliotek od organizatora w zł	Środki pozyskane od podmiotów publicznych w zł	
	ogółem	w tym MKiDN
60 193 434	2 735 753	1 745 594

W 2016 r. dotacja od organizatora dla bibliotek publicznych nieznacznie wzrosła, o 2 tys. zł w stosunku do roku 2015. Środki pozyskane od podmiotów publicznych wzrosły ogółem o 176 194 zł. Od Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego zachodniopomorskie biblioteki publiczne otrzymały kwotę o 105 020 zł wyższą niż w 2015 r. Nieznaczne zwiększenie środków finansowych pozyskanych z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, wiązało się przede wszystkim z realizacją Programu Wieloletniego Kultura+, priorytet „Infrastruktura bibliotek” (lata 2016-2020). Kolejne trzy biblioteki przystąpiły do modernizacji swojej infrastruktury, korzystając ze środków MKiDN. Nie korzystały natomiast z pomocy finansowej Marszałka Województwa.

W większości przypadków biblioteki nadal sygnalizują zbyt niski poziom budżetu. Wiąza się z tym niskie płace bibliotekarzy, niskie wskaźniki zakupu nowości na 100. mieszkańców, brak środków na prenumeratę czasopism (w 2016 r. w 25. (+3) gminach woj. zachodniopomorskiego biblioteki nie prenumerowały czasopism) i na szkolenia dla bibliotekarzy.

II. ZBIORY BIBLIOTEK

1. Stan księgozbiorów w woluminach

	2015 r.	2016 r.
Ogółem	6 674 011 wol.	6 452 904 wol. (- 221 107)
Książki	6 399 217 wol.	6 173 270 wol. (- 225 947)
Czasopisma oprawne	274 794 wol.	279 634 wol. (+4 840)

Główną przyczyną zmniejszenia liczby książek była likwidacja placówek bibliotecznych oraz duże bieżące selekcje przeprowadzane w większych bibliotekach. W 2016 r. przekształcono 10 bibliotek w trzy instytucje kultury oraz zlikwidowano jedenaście placówek. Ich księgozbiory zostały zlikwidowane bądź w znacznym stopniu zmniejszone, głównie ze względu na zły stan techniczny książek.

W 2016 r. na 100. mieszkańców województwa przypadało 378 (- 11) woluminów książek.

2. Wpływy materiałów bibliotecznych

	2015 r.	2016 r.
Książki	213 302 wol.	222 734 wol. (+9 432)
Zbiory specjalne	9 189 jedn.	22 115 jedn. (+12 926)
Czasopisma oprawne	6 782 wol.	5 517 wol. (- 1 265)

Na zwiększenie liczby zakupionych książek ma wpływ polityka przyjęta przez Zespół Sterujący Programu „Zakup nowości wydawniczych do bibliotek”, w której określa się stopniowy wzrost udziału środków finansowych bibliotek jako wkład własny do Programu.

Zgodnie z zaleceniami, od 2014 roku biblioteki przerejestrowują kasety książki mówionej do zbiorów audiobooków (zgodnie z instrukcją w formularzu K03), co jest przyczyną znacznego wzrostu wpływów zbiorów specjalnych w stosunku do lat poprzednich. Nie wszystkie biblioteki zakończyły jeszcze te prace, w związku z tym od kilku lat wykazywany jest duży wpływ zbiorów specjalnych do bibliotek, jest to jednak wzrost pozorny.

3. Księgozbiór ubytkowany

	2015 r.	2016 r.
Ogółem	498 748 wol.	421 381 wol.
Książki	495 581 wol.	420 725 wol.
Czasopisma oprawne	3 167 wol.	656 wol.

4. Zbiory specjalne

W ciągu roku 2016 do bibliotek województwa wpłynęło 22 115 jedn. zbiorów specjalnych (z tego zakupiono 5 576 jedn. o wartości 151 880 zł). Na koniec 2016 r. ogółem liczyły one 384 186 jednostek (w tym 228 394 materiałów audiowizualnych i 78 837 audiobooków). Na zmniejszenie ogólnej liczby zbiorów nielektronicznych duży wpływ miała selekcja kaset książki mówionej przeprowadzona w Książnicy Pomorskiej.

5. Zakup książek

Biblioteki publiczne dokonywały zakupu książek ze środków finansowych organizatora (66,4% całości środków wydatkowanych na zakup), ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (32,5%) oraz z innych źródeł, najczęściej ze środków finansowych starostwa powiatowego (1,1%).

Liczba zakupionych książek			Środki na zakup w złotych		
Ogółem	Z dotacji organizatora	Z dotacji MKiDN	Ogółem	Z dotacji organizatora	Z dotacji MKiDN
147 495	98 300	47 617	3 363 333	2 231 880	1 093 290

Najniższe środki na zakup książek otrzymały biblioteki niebędące instytucjami kultury w: Warnicach (zakupiono 49 woluminy), Rąbinie (71 wol.), Ińsku (87 wol.). Dwie z trzech wymienionych bibliotek miały najniższy w województwie wskaźnik zakupu nowości książkowych na 100. mieszkańców: Warnice (1), Rąbino (2).

W 2016 r. wskaźnik zakupu książek w województwie wzrósł o jeden punkt w stosunku do 2015 r. i wynosi 9 woluminów na 100. mieszkańców.

Najwyższy wskaźnik uzyskały biblioteki w: Mielnie (28 wol.), Świerznie (28 wol.), Darłowie gm. (26 wol.), Baniach (25 wol.), Biesiekierzu (23 wol.), Boleszkowicach (23 wol.), Ustroniu Morskim (21 wol.), Dziwnowie (20 wol.), Gościnie (20 wol.) i w Osinie (20 wol.).

6. Zakup i prenumerata czasopism

W 2016 r. biblioteki woj. zachodniopomorskiego wydały 439,1 tys. zł (- 36,1 tys. zł) na prenumeratę czasopism. Część bibliotek zdecydowała się na zmniejszenie liczby tytułów w prenumeracie zwiększając tym samym wydatki na zakup książek. Pomimo dofinansowania Biblioteki Narodowej na zakup czasopism o tematyce kulturalnej, niewiele bibliotek zdecydowało się na ich kupno lub zakup zbiorów specjalnych. Dotacja wydatkowana była głównie na zakup książek w formie tradycyjnej.

Biblioteki dysponowały 12 050. (+ 67) tytułami czasopism pochodzącymi z prenumeraty, egzemplarza obowiązkowego Książnicy Pomorskiej (tu nastąpił znaczący wzrost) oraz z darów i wymiany.

Jak w latach poprzednich, największą liczbę tytułów odnotowano w Książnicy Pomorskiej, Koszalińskiej Bibliotece Publicznej, Miejskiej Bibliotece Publicznej w Szczecinie, Miejskiej Bibliotece Publicznej w Kołobrzegu oraz w bibliotekach w Choszcznie, Gryfinie, Nowogardzie, Stargardzie i Świnoujściu. Stosunkowo dużą liczbę tytułów prenumerują też biblioteki w Będzinie, w gminie Darłowo, Dębnie, Dziwnowie, Mielnie, Polanowie i Sianowie.

W 2016 r. w 25. (+3) gminach woj. zachodniopomorskiego biblioteki nie prenumerowały czasopism. Należały do nich: Barlinek, Boleszkowice, Cedynia, Człopa, Dobra (powiat policki), Dolice, Golczewo, Ińsko, Kobylanka, Krzęcin, Lipiany, Marianowo, Mieszkowice, Nowe Warpno, Nowogródek Pomorski, Postomino, Przybiernów, Rąbino, biblioteka w Rewalu, Rymań, Świdwin (g), Świerzno, Tychowo, Warnice, Wierzchowo. Jako przyczynę braku prenumeraty biblioteki podawały brak środków finansowych oraz brak zainteresowania ze strony czytelników.

Spośród wyżej wymienionych, biblioteki w: Boleszkowicach, Cedyni, Człopie, Dobrej, Ińsku, Kobylance, Marianowie, Nowogrodku Pomorskim, Postominie, Przybiernowie, Rąbinie, Rymaniu, Wierzchowie oraz w gminach Rewal i Świdwin, w swoich siedzibach nie udostępniały żadnej prasy, nawet pochodzącej z darów.

III. UŻYTKOWNICY BIBLIOTEK

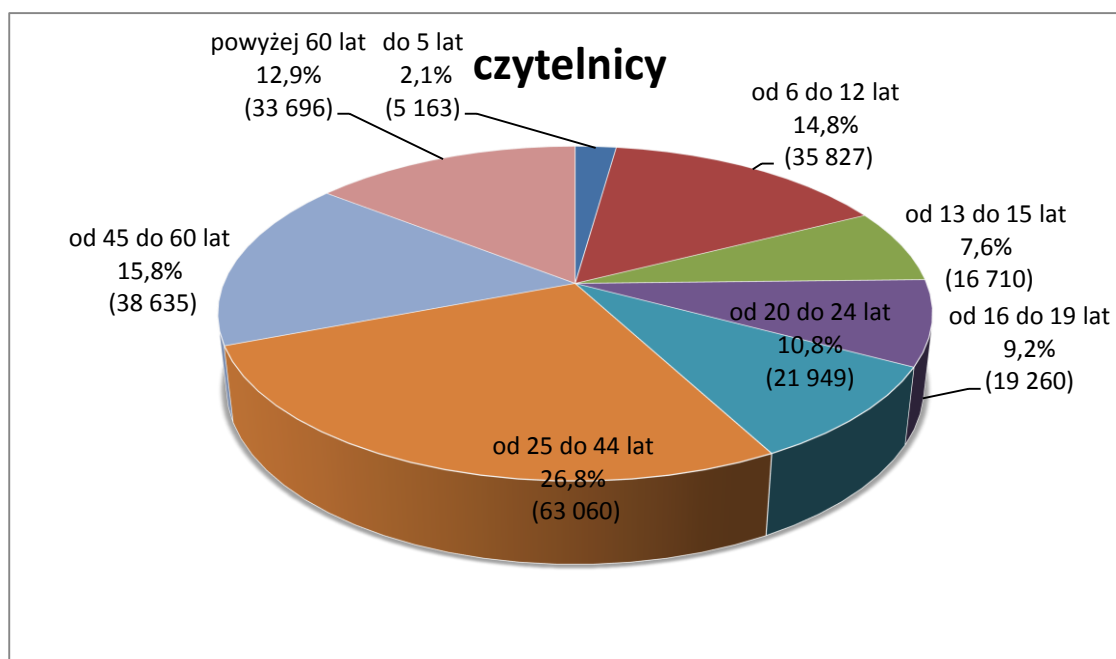
Liczba użytkowników bibliotek znacząco przewyższa liczbę czytelników (tj. osób aktywnie wypożyczających). W 2016 r. z bibliotek publicznych woj. zachodniopomorskiego skorzystało 251 145. użytkowników (+ 16 845 w stosunku do liczby czytelników). W tej grupie znalazły się, między innymi, osoby korzystające wyłącznie z e-usług bibliotek. Jednakże, zarówno liczba użytkowników, jak i liczba czytelników spadły w stosunku do roku 2015.

Statystyki wykazały tendencję spadkową w liczbie czytelników przede wszystkim w wieku 16-24 lat. Głównym powodem spadku była zmiana wymogów egzaminu maturalnego (brak prezentacji z języka polskiego). Miało to również wpływ na zmniejszenie liczby udostępnień zbiorów. Spadek liczby czytelników w tych grupach wiekowych spowodowany jest również brakiem oferty ze strony bibliotek, dostosowanej do nowoczesnych narzędzi komunikacji. Część osób nie zarejestrowanych jako czytelnicy, jest zarejestrowana jako użytkowników e-usług (np. korzystający z wypożyczalni e-booków).

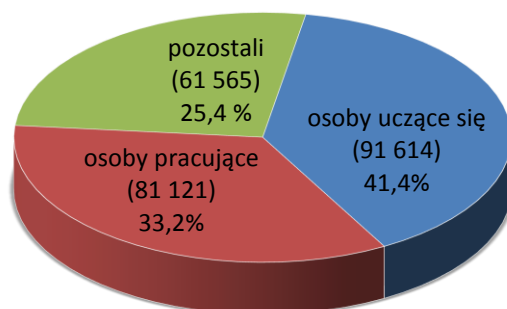
Widoczny wzrost liczby czytelników odnotowano natomiast wśród osób powyżej 60. roku życia.

1. Liczba czytelników

	2015 r.	2016 r.
czytelnicy ogółem	248 170	234 300
do 5 lat	5 354	5 163
od 6 do 12 lat	36 671	35 827
od 13 do 15 lat	18 827	16 710
od 16 do 19 lat	22 789	19 260
od 20 do 24 lat	26 888	21 949
od 25 do 44 lat	66 501	63 060
od 45 do 60 lat	39 114	38 635
powyżej 60 lat	32 026	33 696

czytelnicy wg zajęcia

2. Liczba czytelników na 100. mieszkańców

Liczba czytelników na 100. mieszkańców nie uległa zmianie w stosunku do roku 2015 i wynosi 14.

Poniżej wymieniono miejscowości z najwyższymi i najniższymi wskaźnikami czytelników na 100. mieszkańców:

Mielno 43*, Międzyzdroje 33*, Ustronie Morskie 31*, Dziwnów 29*

Brojce 3, Ińsko 3, Gmina Sławno 3, Człopa 4, Czaplinek 4, gmina Wałcz 4, Cedynia 5.

* razem z czytelnikami sezonowymi

IV. UDOSTĘPNIANIE ZBIORÓW

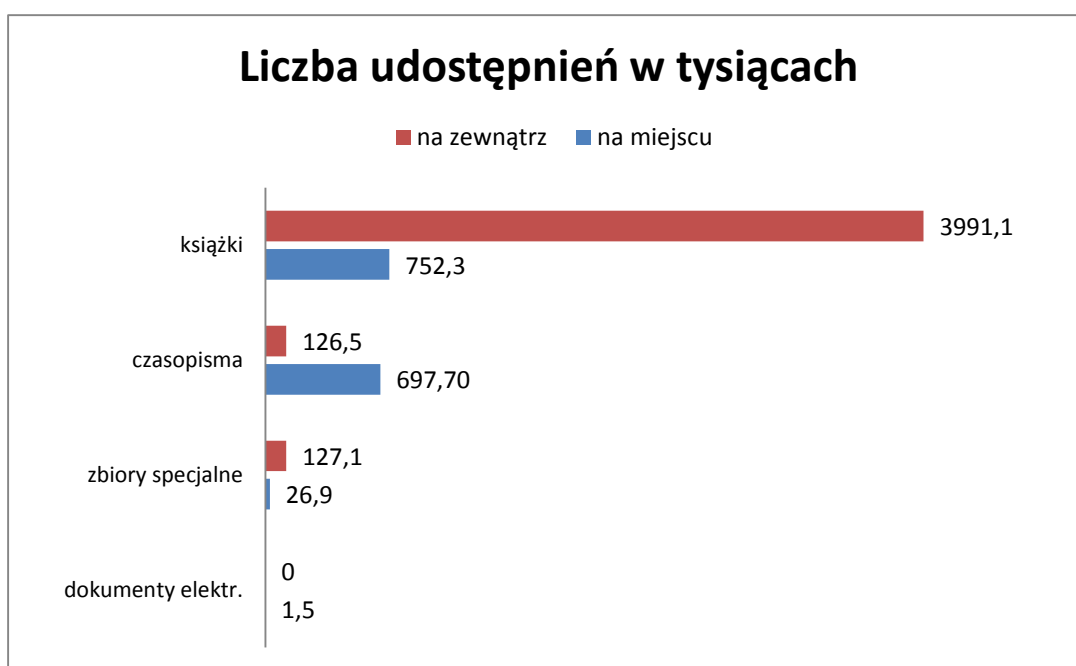
Biblioteki województwa zachodniopomorskiego odnotowały spadek wypożyczeń i udostępnień na miejscu wszystkich rodzajów zbiorów.

Statystyczny czytelnik w województwie zachodniopomorskim w 2016 r. wypożyczył 17 książek.

	2015 r.	2016 r.
Liczba wypożyczonych zbiorów (książki, czasopisma, zbiory specjalne, dokumenty elektroniczne na nośniku fizycznym)	4 486,9 tys.	4 245,4 tys.
Wypożyczenia zbiorów na 100. mieszkańców w województwie	261	248
Liczba wypożyczonych książek w woluminach	4 210,7 tys.	3 991,1 tys.
Wypożyczenia książek na 100 mieszkańców w województwie	245,5	233,6
Wypożyczenia czasopism (oprawnych i nieoprawnych)	144,1 tys.	126,5 tys.
Wypożyczenia zbiorów specjalnych	129 tys.	127,1 tys.

Z roku na rok przybywa w bibliotekach e-usług i czytelników korzystających wyłącznie z tej oferty, wzrasta również udostępnianie książek i czasopism w wersji elektronicznej. W kolejnych latach wskazanym będzie sumowanie liczby tradycyjnych usług biblioteki z wykorzystaniem e-usług. Dopiero zsumowane wartości będą dawały realny obraz czytelnictwa, pomimo, że zbierane przez GUS dane obejmują statystykę e-usług, m.in. wypożyczania i korzystania na miejscu z książki elektronicznej (dział 7 arkusza K-03).

Udostępnianie zbiorów na miejscu			
	Jednostki w tysiącach		% ogółu
	2015 r.	2016 r.	
Książki	815	752,3	50,9
czasopisma (opr. i nieopr.)	802	697,7	47,2
zbiory specjalne	26,9	26,8	1,8
dokumenty elektroniczne	4	1,5	0,1
ogółem	1 647,9	1 478,3	100

Wypożyczenia międzybiblioteczne

Z Książnicy Pomorskiej do innych bibliotek wypożyczono 1 127 (- 740) jedn. zbiorów oraz wysłano 1 378 (-300) kopii materiałów oryginalnych. Z innych bibliotek sprowadzono 154 jednostki, w tym z zagranicy 54. Sprowadzono również 489 kopii materiałów oryginalnych.

W Koszalińskiej Bibliotece Publicznej w 2016 roku z wypożyczalni międzybibliotecznej skorzystały 72 osoby indywidualne i instytucje. Złożono 161 rewersów, z czego zrealizowano 156 ze zbiorów własnych oraz innych bibliotek. Wśród najbardziej aktywnych bibliotek terenowych prym wiodły biblioteki publiczne z Białogardu, Sławna, Kołobrzegu i Trzebiatowa. Wśród bibliotek, z którymi najlepiej układała nam się współpraca należy wymienić: Bibliotekę UMK w Toruniu, Książnicę Pomorską w Szczecinie, Bibliotekę Sejmową oraz Bibliotekę Jagiellońską.

Znaczącą liczbę wypożyczeń międzybibliotecznych zanotowano również w bibliotekach w Choszczynie, Dębnie, Drawsku Pomorskim, Gryficach, Gryfinie, Kamieniu Pomorskim, Kołobrzegu, Osinie, Płotach, Policach, Stargardzie, Trzebiatowie, Ustroniu Morskim. Większość bibliotek w województwie odnotowała brak wypożyczeń międzybibliotecznych lub po kilka w ciągu roku.

V. DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNA BIBLIOTEK. INFORMACJA O REGIONIE

Biblioteki publiczne podejmują wiele form pracy w ramach działalności informacyjnej. Obok instruktażu indywidualnego związanego z wyszukiwaniem zbiorów, prowadzą lekcje biblioteczne i tematyczne, które są najpopularniejszą formą współpracy bibliotek ze szkołami.

Tradycyjnie w bibliotekach opracowuje się zestawienia bibliograficzne i kwerendy, chociaż zapotrzebowanie na takie usługi nie jest duże. Nowoczesne systemy biblioteczne posiadają proste w obsłudze narzędzia, pozwalające na samodzielne generowanie różnego typu zestawień. Czytelnicy, biegle wyszukujący informacji w elektronicznych katalogach bibliotecznych, coraz częściej korzystają z tych funkcji.

W 2016 r. w bibliotekach publicznych woj. zachodniopomorskiego udzielono 1 624 984 informacji, w tym 366 014 bibliograficznych. Coraz większą część tych informacji stanowią odpowiedzi na zapytania internetowe.

Biblioteki na bieżąco monitorują stan księgozbioru podręcznego, jego aktualność i wykorzystanie. O ile dotacje zewnętrzne pozwoliły na stałe uzupełnianie księgozbioru podręcznego i jego aktualizację, to zainteresowanie księgozbiorem prezencyjnym spada. Tylko w ośmiu przypadkach biblioteki zgłaszały stały poziom zainteresowania księgozbioremami podręcznymi. Pozostałe biblioteki zwracały uwagę na znikome wykorzystanie tego zbioru, m.in. z powodu nieograniczonego dostępu do Internetu i braku zainteresowania ze strony czytelników korzystaniem z książek na miejscu. Dlatego niektóre z bibliotek podjęły decyzję o przesunięciu znacznej części księgozbioru prezencyjnego do wypożyczalni, zostawiając do korzystania na miejscu jedynie encyklopedie, słowniki i leksykony. Ze sprawozdań wynika też, że ta forma udostępniania bardziej odpowiada czytelnikom, a książki cieszą się znacznie większym zainteresowaniem, niż gdy były dostępne tylko w czytelniku.

O swojej działalności i zbiorach biblioteki informują na stronach internetowych (szerzej opisano w rozdziale VIII E-usługi bibliotek).

Istotną częścią działalności bibliotek publicznych jest gromadzenie materiałów dotyczących regionu i udzielanie informacji o regionie.

Biblioteki udostępniają mapy, przewodniki, lokalne dokumenty życia społecznego. Prowadzą kroniki swoich miejscowości, zamieszczają skany dokumentów samorządowych na stronach bibliotek, organizują spotkania z regionalistami i lokalnymi twórcami. Współredagują czasopisma lokalne oraz zamieszczają w nich informacje o nowościach książkowych znajdujących się w bibliotece.

Biblioteki gromadzą też widokówki, płyty DVD dokumentujące ważne wydarzenia odbywające się na terenie gminy, fotografie, także wspomnienia mieszkańców. Jednakże w większości bibliotek zbiory regionalne ograniczają się do książek i czasopism.

Regionalnych dokumentów życia społecznego nie gromadzą biblioteki powiatowe w Szczecinku i w Wałczu.

W połowie bibliotek pełniących zadania powiatowe i w większości bibliotek gminnych zbiory te nie są opracowywane, tylko w kilkunastu przypadkach opracowuje się je w formie tradycyjnej lub elektronicznej. **Kartoteki regionalne** w formie elektronicznej prowadzą biblioteki w: Białogardzie, Bornem Sulinowie, Choszcznie, Dębnie, Dziwnowie, Koszalinie, Łobzie, Stargardzie, Ustroniu Morskim.

Kartoteki regionalnej (nawet w formie tradycyjnej) nie tworzy biblioteka powiatowa w Szczecinku oraz wiele bibliotek gminnych.

Niektóre z bibliotek **digitalizują** regionalne czasopisma (m.in. Borne Sulinowo, Łobez, Książnica Pomorska w Szczecinie). Zajmują się tym również biblioteki współtworzące zdigitalizowane zasoby Zachodniopomorskiej Biblioteki Cyfrowej.

Bogatym źródłem wiedzy o regionie jest Encyklopedia Pomorza Zachodniego - **pomeranica.pl**, stworzona przez Książnicę Pomorską we współpracy z portalem sedina.pl i bibliotekami powiatowymi. Encyklopedia zawiera internetowy zbiór haseł opisujących ludzi, miejsca, organizacje, zabytki, dzieła i wydarzenia związane z województwem zachodniopomorskim. W 2016 r. opracowano 187 nowych haseł. Na koniec roku łączna liczba opracowanych haseł wynosiła 6 857.

Źródłem informacji dla osób poszukujących literatury na temat Pomorza Zachodniego jest też tworzona przez Książnicę Pomorską **Elektroniczna Baza Bibliografia Pomorza Zachodniego**.

O działaniach podejmowanych przez biblioteki publiczne woj. zachodniopomorskiego biblioteka wojewódzka informuje w Bibliotekarzu Zachodniopomorskim (w kronice wydarzeń prowadzonej wspólnie z Koszalińską Biblioteką Publiczną).

VI. DZIAŁALNOŚĆ KULTURALNA I EDUKACYJNA BIBLIOTEK

W 2016 r. w woj. zachodniopomorskim w bibliotekach publicznych zorganizowano ogółem 14 047 imprez dla 283 970. użytkowników.

W poniższym zestawieniu wymieniono działania organizowane przez większość bibliotek publicznych na rzecz środowisk lokalnych. Należą do nich:

- spotkania autorskie,
- zajęcia dla dzieci w czasie ferii i wakacji,
- cykliczne spotkania zabawowo-czytelnicze dla najmłodszych,
- ogólnopolskie akcje: Narodowe czytanie „Quo vadis” Henryka Sienkiewicza, „Cała Polska czyta dzieciom”, „Marzycielska Poczta”,
- spotkania w ramach Dyskusyjnych Klubów Książek (działalność opisana w rozdziale XIII),
- imprezy towarzyszące obchodom „Tygodnia Bibliotek” (w tym akcja „Odjazdowy bibliotekarz” oraz „Pociąg do książki, książka do pociągu”,
- Tydzień z Internetem, „Bezpieczny e-konsument”,
- imprezy pod hasłem „Noc w bibliotece”,
- konkursy literackie, ortograficzne i plastyczne (o zasięgu powiatowym i gminnym),
- akcje wymiany książek między osobami prywatnymi pod różnymi nazwami „Uwolnij książkę”, „Podziel się książką”, „Wędrująca książka”, „Bookcrossing”,
- różne formy zajęć dla seniorów (spotkania tematyczne, integracyjne, kursy komputerowe),
- kursy języków obcych (w tym e-learningowe),
- pomoc w odrabianiu lekcji,
- imprezy towarzyszące Finałowi Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy,
- obchody świąt narodowych i lokalnych,
- imprezy kultywujące tradycje świąt wielkanocnych i bożonarodzeniowych,
- obchody Dnia Pluszowego Misia, Dnia Matki, Dnia Dziecka, Andrzejkki, Mikołajki.

Niektóre z działań kulturalno – oświatowych zostały opisane w Rozdziale VII. Obsługa specjalnych grup użytkowników bibliotek.

VII. OBSŁUGA SPECJALNYCH GRUP UŻYTKOWNIKÓW BIBLIOTEK

W województwie zachodniopomorskim 149 (+8) placówek bibliotecznych jest przystosowanych dla osób niepełnosprawnych (głównie podjazdy do budynków). Liczba ta stanowi zaledwie 41% wszystkich placówek, jednak systematycznie nieznacznie wzrasta. Udogodnienia wewnątrz budynków posiada 90 (+ 10) lokali.

Zaledwie 16 zachodniopomorskich bibliotek posiada **specjalistyczny sprzęt** komputerowy i oprogramowanie przystosowane do obsługi osób niepełnosprawnych. W części bibliotek sprzęt został zakupiony w ramach realizacji Programu Biblioteka+. Infrastruktura bibliotek w latach ubiegłych (Choszczno, Drawsko Pomorskie, Gryfino, Kołobrzeg).

Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Drawsku Pomorskim w ramach zrealizowanego ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego projektu zakupiła specjalistyczny sprzęt komputerowy dla osób z różnymi dysfunkcjami, m.in. powiększalnik tekstu czytający ludzkim głosem Vocatex 1021 B, monitor 22' wraz z klawiaturą dla słabowidzących, 4 czytniki e-booków PocketBook, 2 tablety Samsung Galaxy, schodofaz oraz pozyskała **Czytak** ze Stowarzyszenia Pomocy Osobom

Niepełnosprawnym Larix.

Filia w Żydowie (Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Polanowie) posiada jedno stanowisko komputerowe z wyposażeniem dla osoby niepełnosprawnej (urządzenie wskazujące sterowanie za pomocą ruchów głowy, klawiatura dotykowa, podpórki pod ramię, powiększony Track Bali).

Biblioteka Publiczna w Gryfinie w 2016 r. współpracowała z gryfińskim kołem Polskiego Związku Niewidomych w celu efektywniejszego wykorzystywania pozyskanego w Programie Infrastruktura bibliotek sprzętu specjalistycznego. W ocenie biblioteki, popularyzacja sprzętu wśród tej kategorii potencjalnych użytkowników będzie procesem długotrwałym. Istotnym utrudnieniem są ograniczenia techniczne związane z dotarciem osób niepełnosprawnych do biblioteki z odległego miejsca zamieszkania (dotyczy całego powiatu). Z oferowanych udogodnień dotychczas skorzystały jedynie pojedyncze osoby.

Biblioteki w Choszcznie, Dębnie, Drawsku Pomorskim, Goleniowie, Kamieniu Pomorskim, Koszalinie, Myśliborzu, Nowogrodku Pomorskim, Przybiernowie, Pyrzycach, Sianowie i Świnoujściu przystąpiły do projektu „Wypożyczalnia odtwarzaczy cyfrowej książki mówionej dla osób niewidomych i słabowidzących - Edycja 2016”, realizowanego przez Stowarzyszenie Larix, dofinansowanego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Biblioteki w ramach projektu otrzymały nieodpłatnie (na podstawie umowy użyczenia) urządzenie Czytark Plus wraz z pakietem kilkuset tytułów książek.

Zainteresowanie zakupem **audiobooków** do bibliotek pozostaje na poziomie ubiegłego roku. W 2016 r. 32 biblioteki zakupiły 3 942 audiobooki (z tego 1 941 zakupiono do bibliotek w Szczecinie i Koszalinie), ale zwiększono liczbę zakupywanych płyt. W dalszej kolejności najwięcej pozycji zakupiły biblioteki w Drawsku Pomorskim, Goleniowie, Gryficach, Nowogardzie, Kołobrzegu, Policach i Szczecinku. Miejska Biblioteka Publiczna w Dziwnowie od fundacji Kulczyk Foundation otrzymała 19 audiobooków „Mądre bajki z całego świata”.

Na koniec roku liczba audiobooków w zachodniopomorskich bibliotekach wyniosła 78 902 jedn. (+ 16 343 jedn.), co stanowiło 35 % zbiorów audiowizualnych zgromadzonych w bibliotekach. Duża liczba wpływu w 2016 roku spowodowana była zakwalifikowaniem, zgodnie z zaleceniami GUS, 11 tys. kaset książki mówionej Miejskiej Biblioteki Publicznej w Świnoujściu do audiobooków.

W województwie zachodniopomorskim audiobooki gromadzą 54 biblioteki (tj. blisko 100 placówek, z których 33 należą do Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie). Część z nich, zwłaszcza zlokalizowanych w małych miejscowościach, obserwuje znikome zainteresowanie tą formą książki. Pomimo zwiększającej się oferty książek na płytach CD, starsi użytkownicy bibliotek preferują książki z dużą czcionką i nadal chętnie korzystają z kaset magnetofonowych. W powiatach łobeskim i świdwińskim biblioteki nie gromadzą audiobooków.

O większą liczbę nowych pozycji z serii **Duże Litery** wzbogaciły się biblioteki m.in. w: Boleszkowicach, Choszcznie, Golczewie, Gryfinie, Kamieniu Pomorskim, Kołobrzegu, Koszalinie, Łobzie, Pyrzycach, Szczecinie, Świnoujściu oraz w Karsiborze (gmina Wałcz). Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Golczewie, Miejska Biblioteka Publiczna w Międzyzdrojach oraz Biblioteka Publiczna Gminy Wolin otrzymały książki z dużą czcionką od Lokalnej Grupy Działania „Partnerstwo w Rozwoju” w ramach realizacji zadania publicznego pn. „Aktywność seniorów kluczem do sukcesu” zleconego w ramach rządowego programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych ASOS na lata 2014-2020. Książki te cieszą się dużą popularnością wśród osób starszych.

Organizując zajęcia dla osób niepełnosprawnych i seniorów biblioteki współpracują z Warsztatami Terapii Zajęciowej, Polskim Stowarzyszeniem na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, ośrodkami i szpitalami rehabilitacyjnymi, domami pomocy społecznej, domami dziennego pobytu dla osób starszych, Uniwersytetami Trzeciego Wieku, przedszkolami i szkołami integracyjnymi, domami kombatanta. Biblioteka w Międzyzdrojach rozpoczęła współpracę z Warsztatem Terapii Zajęciowej w Wolinie. Podopieczni tej organizacji uczestniczyli w spotkaniach autorskich organizowanych w bibliotece. Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Ostromicach okazał wsparcie udostępniając bezpłatnie samochód do przewożenia osób niepełnosprawnych na spotkania autorskie.

Przy bibliotekach powstają kluby seniora w ramach których odbywają się cykliczne spotkania tematyczne np. w Nowogardzie i Polanowie.

Przy Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy Polanów działa, liczący 8 aktorów - seniorów, Teatr przy

Stoliku „VERBUM”.

Biblioteka w Gryfinie zatrudnia 4 osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności, biblioteka w Polanowie zatrudnia 1 osobę z orzeczeniem o niepełnosprawności (na pełny etat). W Bibliotece Publicznej w Polczynie Zdroju odbywała staż jedna osoba niepełnosprawna.

Biblioteki w Polanowie, Sianowie i Starej Dąbrowie korzystały z oferowanego przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego projektu „**O finansach ... w bibliotece**”. Istotą projektu jest edukacja finansowa osób dorosłych (głównie po 50. roku życia), prowadzona w bibliotekach przez odpowiednio przeszkolonych bibliotekarzy. Projekt miał na celu wzrost wiedzy ekonomicznej i zwiększenie umiejętności korzystania z nowoczesnych produktów i usług finansowych przy wykorzystaniu nowych technologii. Uczestnicy dowiadywali się, jak założyć elektroniczne konto w banku, sprawdzić oprocentowanie kredytu, jak skutecznie zarządzać domowym budżetem, poznawali sposoby zakładania lokat, ubezpieczenia, przeliczania walut oraz zakupów internetowych.

Najczęściej podejmowanym przez biblioteki działaniem na rzecz **seniorów** była organizacja **kursów komputerowych** lub zajęcia indywidualne przy komputerze. Takie formy zajęć organizowały między innymi biblioteki w Chociwlu, Chojnie, Dobrej (powiat łobeski), Goleniowie, Gryfinie, Kamieniu Pomorskim, Kołobrzegu, Koszalinie, Polanowie, Sianowie, Sławnie, Miejska Biblioteka Publiczna w Wałczu, Książnica Pomorska, Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie oraz biblioteka w Tucznie.

Aby ułatwić osobom starszym lub niepełnosprawnym dostęp do zbiorów, pracownicy bibliotek dostarczali książki bezpośrednio do domów. Z usług bibliotek korzystali też pacjenci miejscowych szpitali np. w Białogardzie, Choszczynie, Dębnie, Drawsku Pomorskim, Gryficach, Kołobrzegu, Tucznie, Tychowie.

Coraz więcej bibliotek zgłasza przystosowanie strony internetowej do potrzeb osób niepełnosprawnych, są to zarówno biblioteki powiatowe, jak i małe, gminne.

W **Białogardzkiej Bibliotece Publicznej** trzech pracowników ukończyło kurs języka migowego na poziomie podstawowym organizowany przez Edukacyjne Studium Języka Migowego „Migam i gram”.

Miejska Biblioteka Publiczna w Choszczynie co roku włącza się do akcji „Na niebiesko dla autyzmu”, której głównym celem jest podniesienie społecznej świadomości na temat choroby.

Gminna Biblioteka Publiczna w Dolicach dla dzieci z wadami wymowy zakupiła książki z wierszykami przeznaczonymi do ćwiczeń logopedycznych.

Filia Biblioteczna Górny Taras **Biblioteki Publicznej w Gryfinie** współorganizowała cykl spotkań w ramach projektu dofinansowanego ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (priorytet Promocja Czytelnictwa). Projekt „Wczytaj się w życie to takie ciekawe” zaistniał dzięki partnerstwu Biblioteki Publicznej w Gryfinie Filii Górny Taras oraz Stowarzyszenia Pomocy w Rozwoju Społecznym i Zawodowym Osób Niepełnosprawnych Intelakualnie w Szczecinie. Główną ideą projektu było pokazanie dzieciom, że czytanie to niezwykła umiejętność. Wartością dodaną była integracja dzieci z niepełnosprawnymi osobami dorosłymi. W każdym ze spotkań brało udział dwóch terapeutów, cztery osoby niepełnosprawne ze Stowarzyszenia oraz uczniowie z gryfińskich szkół podstawowych z przedziału 1-3.

W **Miejskiej Bibliotece Publicznej w Kołobrzegu**, dzięki programowi Infrastruktura Bibliotek, dokonano reorganizacji przestrzeni głównej siedziby biblioteki pod kątem obsługi osób starszych lub mających problem z chodzeniem po schodach, ułatwiając tym samym dostęp do zbiorów i komputerów. Osobom słabo widzącym, starszym oraz z niepełnosprawnością ruchową zapewniono dostęp do komputera All-in-One (duży ekran, z możliwością przeglądania Internetu za pomocą ekranu dotykowego, z syntezatorem mowy, zmianą kontrastu, lupą).

W **Koszalińskiej Bibliotece Publicznej** na rzecz osób niepełnosprawnych pracuje Oddział Zbiorów Audiowizualnych oraz pracownicy sześciu filii bibliotecznych. Z zajęć z zakresu biblio-, muzyko- i arteterapii korzystały dzieci i młodzież ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Koszalinie, Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Warninie, grupa młodzieżowa Stowarzyszenia Osób Niepełnosprawnych IKAR. W wypożyczalni „książek mówionych” w każdą

środe odbywały się spotkania czytelników tej agendy (niewidomych, niedowidzących i czytelników z innymi dysfunkcjami). Odbyło się również 12 projekcji filmowych w ramach Akademii Filmowej Integracji, gdzie prezentowano filmy dla dzieci i młodzieży, osób starszych, oraz z audiodeskrypcją dla osób niewidomych i niedowidzących. W 2016 r. odbyło się 10 spotkań muzycznych w siedzibie Domu Pomocy Społecznej w Koszalinie, w których uczestniczyli starsi i niepełnosprawni pensjonariusze.

W filiach przeprowadzono 7 kursów komputerowych, które ukończyło 24 seniorów. Ogółem w filiach Koszalińskiej Biblioteki Publicznej przeprowadzono 44 zajęcia i spotkania dla osób niepełnosprawnych.

Koszalińska Biblioteka Publiczna systematycznie powiększa zbiory audiowizualne. Na koniec roku zbiór audiobooków (na CD) liczył ogółem 2 280 tytułów. Chcąc udostępnić ten zbiór szerszej liczbie czytelników, umożliwiono ich wypożyczenie w czterech filiach.

Biblioteka w Koszalinie po raz trzynasty była współorganizatorem „Europejskiego Festiwalu Filmowego Integracja Ty i Ja” pod hasłem „Mistrzowie sportu, mistrzowie życia”. Hasło przewodnie nawiązywało do odbywających się w tym samym czasie Igrzysk Paraolimpijskich w Rio de Janeiro. W międzynarodowym konkursie filmowym wystartowało 38 filmów: 7 fabularnych, 23 dokumentalne i 8 amatorskich. Były to produkcje m.in. z Polski, USA, Norwegii, Hiszpanii, Szwecji, Niemiec, Holandii oraz Australii. Po raz pierwszy wręczono nagrodę specjalną Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych. Otrzymał ją film „Bracia” reż. Szymon Jan Sinoff, Polska 2015. W projekcjach filmowych oraz w imprezach towarzyszących uczestniczyło około 4 000 osób.

Lokalne edycje Festiwalu zorganizowały po raz kolejny biblioteki w Bobolicach i Świeszynie.

Od 1 stycznia 2016 r. w **Miejskiej i Gminnej Bibliotece Publicznej w Lipianach** działa Świetlica Środowiskowa „Parasol” (w ramach porozumienia z Gminną Komisją do spraw Uzależnień). Świetlica otwarta od poniedziałku do piątku w godz. 16 - 19 prowadzi działania edukacyjne m.in. pomoc w odrabianiu lekcji, gry i zabawy logiczne, zajęcia plastyczne, muzyczne, informatyczne, działania wychowawcze (naukę zasad zachowania w różnych sytuacjach), opiekuńcze i współpracę z rodziną. Biblioteka otrzymała dotację celową w wysokości 18 160 zł oraz kompletne wyposażenie świetlicy.

Książnica Stargardzka utrzymuje stałą współpracę z Zespołem Szkół Specjalnych, Warsztatami Terapii Zajęciowej oraz z Ośrodkiem Krajowego Towarzystwa Autyzmu w Stargardzie. Dzieci, młodzież i dorośli uczestniczą w lekcjach bibliotecznych i tematycznych, warsztatach, zajęciach głośnego czytania, projekcjach filmowych i przedstawieniach teatralnych. Udostępniana jest im Sala Teatralna, celem umożliwienia im sprawdzenia się na scenie (dzieci, młodzież a nawet dorośli uczestniczą pod kierunkiem opiekuna w przygotowaniach i próbach do spektakli, następnie wystawiają przedstawienia dla kolegów ze Szkoły, Ośrodka lub biorą udział w Przeglądach Teatralnych).

Od wielu lat Książnica współpracuje z Uniwersytetem Trzeciego Wieku, a w szczególności z Sekcją Miłośników Literatury, Sztuki i Historii, która co tydzień spotyka się w Sali Projekcyjnej Książnicy Stargardzkiej na wykładach lub projekcjach. Z sekcji tej wywodzi się stała grupa klubowiczów bibliotecznego Dyskusyjnego Klubu Książki.

W 2016 roku **Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie** realizowała projekt „Literatura jest w nas” Uwzględnił on uczestnictwo wszystkich grup czytelniczych - dzieci, młodzieży, dorosłych, seniorów, a także osób z niepełnosprawnościami. Projekt dostał dofinansowanie ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Materiały promocyjne były dopasowane do potrzeb grup docelowych. Wzięto pod uwagę ograniczenia konkretnej grupy użytkowników, związane z dysfunkcjami wzroku lub słuchu, aktywnie włączając tych odbiorców do uczestnictwa w kulturze. Biblioteka współpracowała z Polskim Związkiem Niewidomych i Towarzystwem Przyjaciół Głuchoniewidomych. Dla osób niewidomych zaproszenia do udziału w spotkaniach przygotowane zostały w formie nagrania audio na płytach CD i pliku dźwiękowego na stronie internetowej biblioteki.

W ramach projektu biblioteka zrealizowała m.in.:

- kilkanaście spotkań autorskich, tłumaczonych na język migowy przez tłumacza zapewnionego przez partnera projektu - Zachodniopomorską Jednostkę Wojewódzką Towarzystwa Pomocy Głuchoniewidomym,
- podczas spotkania autorskiego z Jackiem Hugo-Baderem grupa recytatorsko-teatralna ESPERO składająca się z niewidomych artystów, przedstawiła aktorską interpretację fragmentów prozy J.Hugo-Badera, które zostały odczytane brajlem),

- podczas Tygodnia Czytania Dzieciom artyści z grupy recytatorsko-teatralnej ESPERO czytali dzieciom fragmenty wydrukowanej brajłem książki Astrid Lindgren „Dzieci z Bullerbyn”.

Oprócz dużego projektu „Literatura jest w nas” biblioteka organizowała kursy komputerowe dla seniorów. Nawiązano współpracę ze Szczecińskim Humanistycznym Uniwersytetem Seniora. Pierwszym wspólnym działaniem był udział wolontariuszek w Tygodniu Czytania. W wybranych filiach bibliotecznych panie czytały dzieciom. Kolejną wspólną inicjatywą była uliczna akcja bookcrossingowa. W ramach kontynuacji wspólnych działań wolontariuszki zapewniały pomoc techniczną podczas spotkań organizowanych przez Miejską Bibliotekę Publiczną (fotografowanie, opiekowanie się gośćmi i publicznością).

W ramach działalności prowadzonej przez Sekretarza Naukowego **Książnicy Pomorskiej** w Szczecinie przeprowadzono 25 spotkań w środowisku seniorów i osób niepełnosprawnych (domy kombatanta i ich filie dziennego pobytu, Uniwersytet Trzeciego Wieku, Środowiskowy Dom Pomocy Społecznej). Spotkania miały formę prelekcji o wybitnych postaciach literatury polskiej. Były też okazją do spisywania wspomnień starszych osób zbieranych do archiwów rodzinnych gromadzonych w Książnicy Pomorskiej. Łącznie w spotkaniach uczestniczyło 936 osób.

W ramach działalności Centrum Aktywności Kulturalnej Osób Niepełnosprawnych Wzrokowo zorganizowano cykl warsztatów plastycznych (36 spotkań dla 174. osób), oraz 11 spotkań tematycznych, w których uczestniczyło 929 osób.

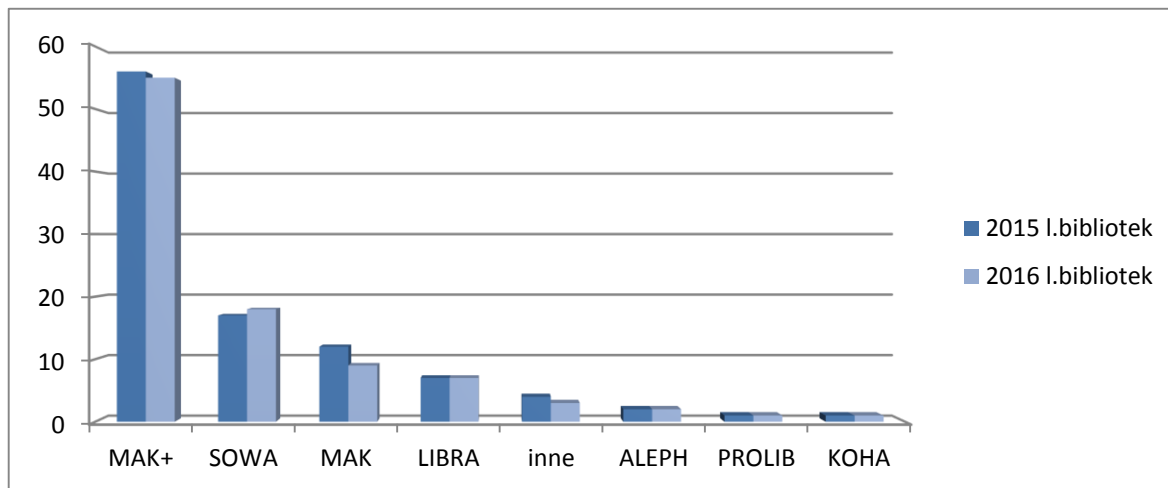
VIII. E-USŁUGI BIBLIOTEK

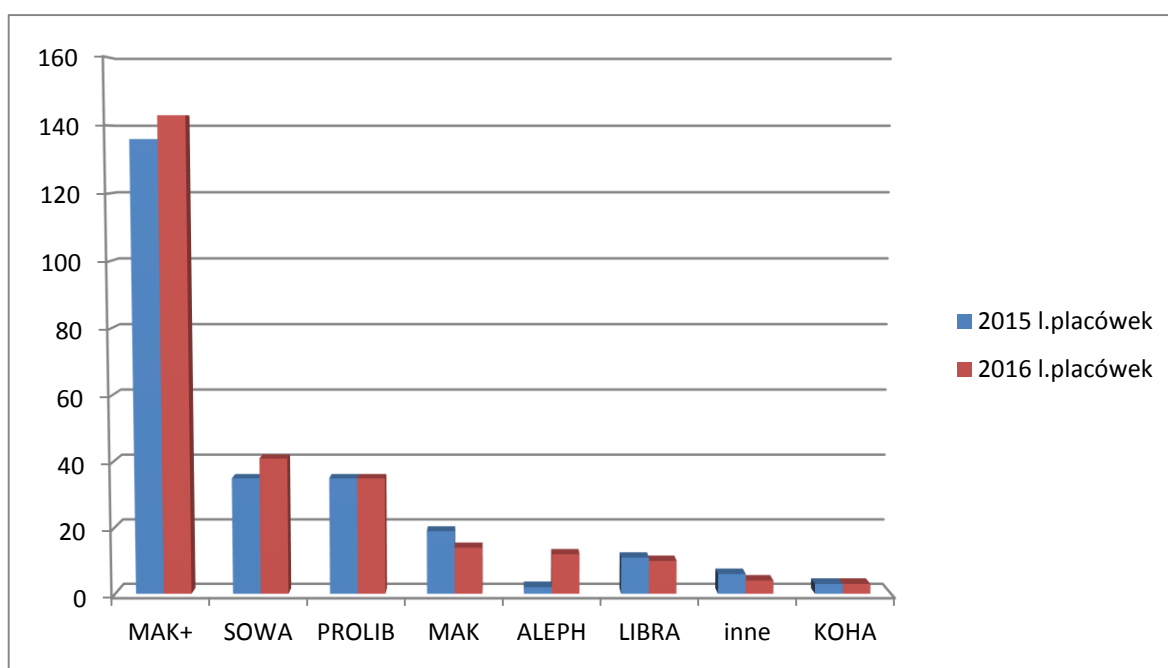
W 2016 r. biblioteki województwa zachodniopomorskiego użytkowały 2 335 **komputerów** (+59). Począwszy od roku 2013 r. część bibliotek systematycznie pozyskuje dużą liczbę komputerów zakupowanych ze środków Lokalnych Grup Działania.

Biblioteki wykorzystywały następujące programy biblioteczne:

Program	Liczba bibliotek	Liczba placówek
MAK+	55	143
MAK	9	14
PROLIB	1	35
SOWA	18	41
LIBRA	7	10
ALEPH	2	12
KOHA	1	3
inne	3	4
Razem	96	253

6 bibliotek w województwie posiada równocześnie dwa programy biblioteczne.

W województwie zachodniopomorskim wszystkie biblioteki główne oferują dostęp do Internetu. Powiększa się liczba bibliotek zlokalizowanych w niewielkich miejscowościach udostępniających Internet bezprzewodowy. Użytkownicy chętnie korzystają z prywatnego sprzętu i dostępu do WiFi, a jednocześnie ze zbiorów biblioteki.

Kilka filii zlokalizowanych we wsiach nie dysponuje dostępem do Internetu. Należą do nich między innymi filie bibliotek w: Golczewie, Gryfinie, Kamieniu Pomorskim, Pyrzycach, Węgorzynie. Większość z tych placówek jako przyczynę braku Internetu podaje bardzo słaby zasięg operatorów lub brak funduszy.

W całym województwie zanotowano 2 059 842 (o około 700 tys. mniej niż w 2015 roku) wejścia na strony internetowe bibliotek. Coraz więcej bibliotek oprócz strony www zakłada profil na Facebooku, gdzie zamieszcza informacje o planowanych imprezach, relacje z wydarzeń oraz bieżące informacje związane z działalnością biblioteki. Ze sprawozdań bibliotek wynika, że profile bibliotek na portalu Facebook cieszą się znacznie większą popularnością wśród użytkowników niż strona internetowa. Z danych statystycznych wynika, że 92 biblioteki woj. zachodniopomorskiego udostępniają informacje o swoich zbiorach poprzez **katalogi online**. Niestety, nadal nie wszystkie biblioteki będące użytkownikami systemu MAK+ i posiadające własną stronę internetową umieszczają link do własnego katalogu na swojej stronie www.

Spośród 117. bibliotek woj. zachodniopomorskiego 22 % nie posiada katalogów komputerowych (26 bibliotek). Należą do nich biblioteki w powiatach:

- drawskim - Ostrowice, Wierzchowo,
- goleniowskim - Przybiernów,
- gryfickim - Płoty, Rewal, Niechorze,
- gryfińskim - Cedynia, Mieszkowice, Moryń,
- kamieńskim - Świerzno,
- kołobrzeskim - Dygowo, Gościno, Siemyśl,
- myśliborskim - Boleszkowice,
- polickim - Nowe Warpno,
- pyrzyckim - Bielice, Kozielice, Warnice,
- stargardzkim - Dobrzany, Ińsko, Stara Dąbrowa,
- szczecineckim - gmina Szczecinek,
- świdwińskim - Brzeźno, Rąbino, gmina Świdwin,
- wałeckim - Człopa.

W powyższym zestawieniu nie ujęto 4. bibliotek, które użytkują wyłącznie starsze wersje programu MAK bądź użytkują inne systemy biblioteczne nie udostępniane online. Wszystkie wyżej wymienione biblioteki zgłaszały brak jakichkolwiek e-usług.

Biblioteka wojewódzka oraz biblioteki powiatowe od lat podejmują działania aktywizujące biblioteki do zakupu bibliotecznych programów komputerowych.

W powiatach białogardzkim, choszczeńskim, koszalińskim, łobeskim i sławieńskim wszystkie biblioteki posiadają katalogi komputerowe.

Książnica Pomorska już od 12. lat współpracuje z katalogiem **NUKAT**, współtworząc jego zasób i oferując dostęp do informacji o swoich zbiorach oraz zbiorach ponad 130. innych bibliotek naukowych w Polsce.

W zachodniopomorskich bibliotekach tworzone są **bazy danych i biblioteka cyfrowa**:

Zachodniopomorskie Porozumienie Bibliotek jest koordynatorem Zachodniopomorskiego Systemu Informacji Regionalnej i Naukowej, w ramach którego funkcjonuje **Zachodniopomorska Biblioteka Cyfrowa** <http://zbc.ksiaznica.szczecin.pl/dlibra>.

Liczba obiektów dostępnych w Zachodniopomorskiej Bibliotece Cyfrowej na koniec 2016 r. wyniosła 36 808. W ramach ZBC współpracują biblioteki naukowe Szczecina (w tym Książnica Pomorska) i Koszalina, a ponadto biblioteki publiczne: Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie, Koszalińska Biblioteka Publiczna i Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu.

W Książnicy Pomorskiej od 2000 roku tworzona jest **Elektroniczna Baza Bibliografia Pomorza Zachodniego**. Rejestrowane są w niej na bieżąco opisy bibliograficzne różnego typu dokumentów: książek, czasopism, artykułów z czasopism i gazet ogólnokrajowych i regionalnych, map, utworów (rozpraw z prac zbiorowych) i fragmentów (rozdziały i ustępy wydawnictw i utworów), materiałów konferencyjnych, recenzji książek i sztuk teatralnych, polemik, dokumentów elektronicznych. Baza stanowi znakomite źródło informacji dla osób poszukujących literatury na temat Pomorza Zachodniego. Tworzona jest we współpracy z Koszalińską Biblioteką Publiczną.

Centralny Katalog Rozproszonych Zasobów Bibliotek Szczecina i Regionu - RoK@Bi umożliwia jednoczesne przeszukiwanie katalogów, bibliografii, baz danych bibliotek Szczecina i województwa (Białogard, Koszalin, Kołobrzeg). RoK@Bi jest częścią Zachodniopomorskiego Systemu Informacji Regionalnej i Naukowej.

Książnica Pomorska we współpracy z portalem sedina.pl i bibliotekami powiatowymi kontynuowała projekt Encyklopedia Pomorza Zachodniego - **pomeranica.pl** polegający na tworzeniu bazy danych o regionie zawierającej internetowy zbiór haseł opisujących ludzi, miejsca, organizacje, zabytki, dzieła i wydarzenia związane z województwem zachodniopomorskim. W 2016 r. opracowano 187 nowych haseł. Na koniec roku łączna liczba opracowanych haseł wynosiła 6 857.

Książnica Pomorska zachęca swoich użytkowników do korzystania z zasobów Cyfrowej Wypożyczalni Międzybibliotecznej Publikacji Naukowych **ACADEMICA**. Rezerwacji wybranych pozycji na określony termin można dokonywać z dowolnego komputera podłączonego do Internetu po wcześniejszym zarejestrowaniu się w Informatorium Książnicy Pomorskiej.

Nieliczne biblioteki tworzą **kartoteki zagadnieniowe** oraz kartoteki regionalne w formie **elektronicznych baz danych** udostępnianych czytelnikom w bibliotece (Białogard, Borne Sulinowo, Choszczno, Dolice, Dębno, Goleniów, Gryfino, Kołobrzeg, Koszalin, Łobez, Ustronie Morskie, Stargard). Spośród 18. bibliotek o zadaniach powiatowych, elektroniczną bibliografię regionu tworzy 7 bibliotek.

Część bibliotek **digitalizuje** regionalne czasopisma (m.in. Białogard, Borne Sulinowo, Koszalin, Kołobrzeg, Łobez, Książnica Pomorska w Szczecinie). Zajmują się tym również niektóre biblioteki współtworzące zdigitalizowane zasoby Zachodniopomorskiej Biblioteki Cyfrowej. Koszalińska Biblioteka Publiczna udostępnia na swojej stronie internetowej akty prawne samorządu terytorialnego.

Ponadto zachodniopomorskie biblioteki oferują swoim użytkownikom **e-usługi w formie zdalnego dostępu:**

Dla szerszego zasięgu dostępu do e-booków w województwie zachodniopomorskim 12 (+4) bibliotek tworzy **Zachodniopomorskie Konsorcjum Biblioteka IBUK LIBRA**. W ramach Konsorcjum licencje opłacają biblioteki w Białogardzie, Choszcznie, Darłowie, Goleniowie, Gryficach, Kołobrzegu, Koszalinie, Policach, Sianowie, Stargardzie i Szczecinie. Na dzień 31.12.2016 r. dostępne były 764 tytuły e-booków. Od 2015 r. dokumenty do których Konsorcjum wykupiło dostęp zostały opracowane przez Książnicę Pomorską w systemie Aleph i udostępnione w katalogu online, co wpłynęło na znaczący wzrost statystyk ich wykorzystania. Z danych liczbowych z 2015 i 2016 roku wynika, że spadki tradycyjnego udostępniania niwelowane są korzystaniem przez czytelników z różnorodnych e-usług biblioteki.

Od połowy 2015 r. Książnica Pomorska dysponuje czterema czytnikami e-booków. W 2015 r. wprowadzono nową usługę - nieodpłatne wypożyczenie czytników e-booków. Głównymi czytnikami e-booków w Książnicy Pomorskiej są studenci.

W mniejszych bibliotekach z książek elektronicznych korzysta głównie młodzież poszukująca lektur szkolnych. Książnica Stargardzka, o ile nie można polecić portalu IBUK Libra, a poszukiwana jest pozycja nieobjęta przepisami prawa autorskiego, proponuje swoim użytkownikom korzystanie z biblioteki internetowej Wolne Lektury. Miejska Biblioteka w Choszcznie, Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Karlinie, Biblioteka Publiczna w Gryfinie ułatwiają dostęp do Wolnych Lektur poprzez zintegrowanie z katalogiem online biblioteki. Miejska Biblioteka Publiczna w Bornem Sulinowie stroną Wolne Lektury udostępnia czytnikom na miejscu.

Wszystkie mniejsze biblioteki gminne zgłaszały brak zainteresowania e-bookami ze strony czytelników. Większe natomiast odnotowują stopniowy wzrost zainteresowania tą formą książki.

Białogardzka Biblioteka Publiczna udostępnia kody dostępu bibliotekom w swoim powiecie. Należy do Zachodniopomorskiego Konsorcjum IBUK Libra. W 2016 roku do serwisu logowano się 381 razy, ze 137 adresów. W czasie logowania czytelniczki otworzyli 307 tytułów 1 471 razy.

Miejska Biblioteka Publiczna w Choszcznie w 2016 roku wydała 118 kodów dostępu do platformy IBUK. Ponadto digitalizuje artykuły dotyczące powiatu choszczeńskiego (207 artykułów w 2016 r.) i udostępnia je jako bazę danych oraz udostępnia czytelnikom na miejscu dostęp do bezpłatnej cyfrowej wypożyczalni międzybibliotecznej książek i czasopism naukowych ACADEMICA.

W Bibliotece Publicznej w Kaliszu Pomorskim w 2013 r. oferowano darmowy dostęp do aktualnych wydań Gazety Wyborczej w wersji elektronicznej, jednak wskutek braku zainteresowania przez czytelników zaniechano wykupywania kolejnych licencji.

W 2016 r. biblioteka w Kaliszu Pomorskim kontynuowała prace nad stworzeniem planu miasta dostępnego za pośrednictwem strony biblioteki i darmowej aplikacji UnityWebPlayer. Pierwotny plan miasta powstał w 2014 r. i obejmował pełną infrastrukturę. Obecnie trwają prace nad zbieraniem materiałów historycznych, do których linki zostaną zamieszczone na planie przy określonych zabudowaniach miejskich. Dzięki mapie można będzie porównać obecny wygląd kamienic z wyglądem przedwojennym oraz otrzymać informacje o poszczególnych zabudowaniach, ludziach i wydarzeniach.

Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu korzystając w z systemu bibliotecznego KOHA w 2016 roku uruchomiła dla czytelników usługę korzystania z konta bibliotecznego poprzez aplikację na urządzenia mobilne. Wykupiła też abonament do serwisu Kursy123.pl (kurs języka niemieckiego, angielskiego, włoskiego, hiszpańskiego i fotograficznego dla początkujących), przeznaczonego do samodzielnej nauki w systemie on-line. Biblioteka pod koniec 2015 roku zakupiła czytnik e-booków, jednak nie cieszy się on dużym zainteresowaniem.

Powiększyła się również oferta bezpłatnych kursów e-learningowych oferowanych przez Bibliotekę Publiczną w Postominie (Czytaj123, Pisz123, Pamiętaj123, Photoshp123, Angielski (biznesowy), FunEnglish, Angielski123, Niemiecki123, Hiszpański123, Włoski123, Fotografia123).

Poprzez stronę przystosowaną do urządzeń mobilnych Koszalińska Biblioteka Publiczna poleca użytkownikom nowości wydawnicze, opisy, skany okładek, komentarze dotyczące nowo zakupionych książek, czasopism, płyt i audiobooków.

Od 1 sierpnia 2016 roku Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie wykupiła dostęp do e-booków udostępnianych przez platformę Legimi. Czytelnicy mieli możliwość pobierania z oferty 17 050 książek na swoje urządzenia (smartfony, tablety, czytniki) - głównie literatury pięknej dla dorosłych. Systematycznie rośnie zainteresowanie czytelników biblioteki dostępem do e-booków poprzez platformę Legimi. Pod koniec 2016 roku w największych placówkach bibliotecznych Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie wydzielono stanowiska komputerowe dzięki którym czytelnicy uzyskali dostęp do zasobów cyfrowych Biblioteki Narodowej w ramach projektu ACADEMICA.

Biblioteka Publiczna w Gryfinie zakupuje e-wydanie „Gazety Prawnej”, z której w ciągu roku 2016 skorzystało 317 osób. Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinku udostępnia elektroniczne czasopismo Biblioteka Prawa Pracy.

Od 2011 r. Książnica Pomorska umożliwia dostęp do pełnych tekstów dokumentów normalizacyjnych w wersji elektronicznej (18 534 jedn. norm elektronicznych na koniec 2016 r.). Dysponuje też 99. e-bookami wydawnictwa Wolters Kluwer dostępnymi w sieci wewnętrznej.

W Książnicy Pomorskiej realizowany jest też projekt Cyfrowe Archiwum Dźwiękowe, który ma na celu utwalenie wspomnień osób o nieprzeżytych życiorysach, których losy związane były z terenem dzisiejszego Pomorza Zachodniego. Zapis wielogodzinnych rozmów w postaci plików mp3 jest udostępniany użytkownikom poprzez zasoby Zachodniopomorskiej Biblioteki Cyfrowej bez żadnych ograniczeń, bądź, zgodnie z wolą osoby udzielającej wywiadu, wyłącznie w Książnicy Pomorskiej. Pliki są na bieżąco katalogowane, wraz z informacją o dostępie. Książnica Pomorska nagrała 83 pliki mp3 ze wspomnieniami 24. osób.

Miejska Biblioteka Publiczna w Węgorzynie w dalszym ciągu realizuje projekt Cyfrowe Archiwum Tradycji Lokalnej. Celem projektu jest tworzenie i aktywne prowadzenie społecznego archiwum historii lokalnej poprzez pozyskiwanie materiałów (fotografie), ich opracowanie i digitalizację. Głównymi zainteresowanymi są uczniowie oraz miłośnicy historii regionu.

Szereg bibliotek nadal korzysta z propozycji firmy Funmedia i oferuje mieszkańcom e-learningową naukę języka angielskiego na platformie FunEnglish.

Wykazywane w sprawozdawczości GUS zbiory dokumentów elektronicznych to przede wszystkim gry edukacyjne dla dzieci, encyklopedie multimedialne i inne multimedialne kompendia wiedzy udostępniane w bibliotekach. Do nielicznych baz zakupywanych dla czytelników należą bazy prawnicze LEX i Legalis.

Odbiorcami e-usług byli przede wszystkim uczniowie, studenci oraz osoby do 60. roku życia (najczęściej niepracujące). W Choszczynie znaczącą grupą odbiorców e-usług są także osoby dorosłe spoza regionu np. pacjenci szpitala oraz wczasowicze.

Niewielki wzrost liczby świadczonych e-usług, jest odpowiedzią bibliotek na spadek zainteresowania tradycyjnymi nośnikami informacji. E-usługi świadczą przede wszystkim biblioteki większe, aktywne, uczestniczące w szkoleniach. Niewielkie biblioteki gminne w zdecydowanej większości nie świadczą żadnych e-usług dla mieszkańców przywiązanych do tradycyjnych źródeł informacji.

IX. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA I NAUKOWA

1. Działalność wydawnicza w 2016 r.

Książnica Pomorska:

- K.Bunsch-Gruchalska, F.Gruchalski: Od pomysłu do projektu. Projektowanie kart do gry,
- ks. January Żelawski: Spod Pacanowa na Ziemię Odzyskane,

- Ciągłość i zmiana. 70 lat mediów masowych na Pomorzu Zachodnim, pod red. J.Kani, P.Olechowskiej,
- Katalog inkunabułów Książnicy Pomorskiej w Szczecinie, opr. A. Michalska, A. Łojko,
- Łączenie bibliotek. Skutki społeczno-kulturalne, pod red. M. Kwaśniak (seria „Bibliotekarza Zachodniopomorskiego”),
- Bibliotekarz Zachodniopomorski nr 3/2014,
- Bibliotekarz Zachodniopomorski nr 4/2014.

Koszalińska Biblioteka Publiczna:

- Dzieje Koszalina, T.1 do 1945 r. pod red. nauk. Radosława Gazińskiego i Edwarda Włodarczyka,
- Eugeniusz Żuber: Koszalin współczesny,
- Almanach Kultury Koszalińskiej (za 2015)
- Rocznik Koszaliński nr 43,
- wydawnictwo pokonkursowe „Koszalińska Niezapominajka”, zawierające utwory nagrodzone w konkursie poetyckim.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Dębnie:

- dwumiesięcznik Mercuriusz Dębnowski (6 numerów).

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Goleniowie:

- audiobook z bajkami i baśniami dla dzieci pt. „Czytam sobie w Goleniowie!”. Wydawnictwo dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu:

- 70 lat aktywności Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Galla Anonima w Kołobrzegu (1946-2016),

Biblioteka Publiczna w Mirosławcu:

- Jarosław Leszczelowski: Frydlandzkie dzieje Mirosławca 1314-1772, t.II.

Biblioteka Publiczna w Połczynie Zdroju:

- Skamander - trzy numery gazetki Ogólnopolskiego Turnieju Sztuki Recytatorskiej i Poezji Śpiewanej im. Skamandrytów.

Pyrzycka Biblioteka Publiczna:

- Bibliografia Regionalna, tom X,
- miesięcznik społeczno-kulturalny Gazeta Ziemi Pyrzyckiej.

Książnica Stargardzka:

- we współpracy ze Stargardzkim Centrum Kultury wydano katalog z okazji 500-lecia ekslibrisu w Polsce pn. Międzynarodowa wystawa ekslibrisu ze zbiorów Książnicy Stargardzkiej.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Trzebiatów:

- Trzebiatów - spotkania pomorskie 2015 r. - trzynasty tom publikacji wydany z Trzebiatowskim Ośrodkiem Kultury.

Biblioteka Publiczna w Złocięcu:

- Bajki - antologia bajek będących wynikiem konkursu ogłoszonego w ramach XVIII. Regionalnego Przeglądu Twórczości Poetyckiej „Spotkanie z Zajączkiem”.

2. Sesje, konferencje, spotkania naukowe

Książnica Pomorska (ważniejsze konferencje i seminaria):

- „Od Pedagogium Książęcego do Gimnazjum Mariackiego w Szczecinie (1543-1945)”,
- „Harbin dzisiaj” – sesja popularnonaukowa,
- sympozjum „Ludzie książki Pomorza Zachodniego”,
- seminarium „Ojczyzna – kobieta, państwo, naród”,
- „Freud, Orzeszkowa, zimowa epifania i zgliszcza”, z cyklu Wykłady Markiewiczowskie,
- „60 lat Szczecińskiego Towarzystwa Naukowego”,
- „Zbiory specjalne w bibliotekach polskich: w służbie nauki i edukacji”, ogólnopolska konferencja.

Ponadto wspólnie z Wojewódzką i Miejską Biblioteką Publiczną w Gorzowie Wielkopolskim Książnica Pomorska zorganizowała międzynarodową konferencję „Tworzenie deskryptorów do niemieckiej historii pogranicza polsko-niemieckiego dla bibliografii regionalnej do 1945 r.” (Gorzów Wielkopolski).

Książnica Pomorska każdego roku bierze udział w Zachodniopomorskim Festiwalu Nauki. W 2016 r. w ramach XVI edycji Festiwalu w Książnicy Pomorskiej odbyło się szereg wykładów, warsztatów i lekcji.

Koszalińska Biblioteka Publiczna:

- Analiza czytelnictwa bibliotek publicznych powiatu koszalińskiego za 2015 r. sesja wyjazdowa w **Bibliotece Publicznej Gminy Manowo**
- Konferencja dotycząca promocji monografii pt. „Dzieje Koszalina, T.1 do 1945 r.” pod red. nauk. Radosława Gazińskiego i Edwarda Włodarczyka

Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu:

- Debata literacka dotycząca czytelnictwa młodzieży, m.in. odbył się wykład dr. hab. prof. Uniwersytetu Warszawskiego Grzegorza Leszczyńskiego: „Trudny czytelnik w bibliotece – młody dorosły. Oczekiwania, nawyki, lektury” oraz debata „Czytać nie czytać” omawiająca wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród kołobrzesckiej młodzieży.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Trzebiatów zorganizowała seminarium naukowe „Trzebiatów - spotkania pomorskie 2016”.

X. KADRA BIBLIOTEKARSKA. DOSKONALENIE ZAWODOWE

W bibliotekach publicznych woj. zachodniopomorskiego w 2015 r. zatrudnionych było 1 126 (+6) osób (bibliotekarze i obsługa), z tego na stanowiskach bibliotekarskich 779 (+6) osób, co stanowiło 69% całości zatrudnienia w bibliotekach. Na pełnych etatach pracowało 636 (+ 14). bibliotekarzy.

Liczba pracowników z wykształceniem bibliotekarskim

Kategorie wykształcenia	Liczba zatrudnionych
wyższe bibliotekarskie	329 (-5)
średnie bibliotekarskie	222 (-18)

Na zmniejszenie liczby bibliotekarzy z wykształceniem średnim bibliotekarskim wpłynął zarówno naturalny ruch kadrowy (przechodzenie na emeryturę pracowników bibliotek, którzy ukończyli swoją edukację na poziomie średnim zawodowym), jak i podnoszenie kwalifikacji osób pracujących, poprzez uzupełnianie wykształcenia o studia magisterskie. Zmniejszyła się też liczba osób zatrudnionych w bibliotekach posiadająca wykształcenie bibliotekarskie. Jest to efekt zmiany w Ustawie o bibliotekach, tzw. „uwolnienie zawodu”.

W małych miejscowościach dyrektorzy bibliotek zgłaszają trudności z zatrudnieniem na stanowiska bibliotekarskie osób o odpowiednich kwalifikacjach.

W 2016 roku kilku pracowników bibliotek ukończyło studia podyplomowe związane z bibliotekarstwem lub zarządzaniem instytucją kultury.

Wiele osób korzystało ze szkoleń oferowanych przez bibliotekę wojewódzką i biblioteki powiatowe. W 2016 roku Książnica Pomorska pozyskała grant z realizowanego przez Instytut Książki programu „Szkolenia dla bibliotekarzy 2016”. W ramach projektu „Korzystajmy z nowoczesnych technologii w bibliotece” w Książnicy Pomorskiej przeprowadzono 10 szkoleń, w których udział wzięło 130. bibliotekarzy.

Poniżej przytoczono przykłady innych konferencji, szkoleń i warsztatów, w których uczestniczyli pracownicy bibliotek:

- Ogólnopolski Zlot Członków Dyskusyjnych Klubów Książki. LITERACKI WOODSTOCK, Wrocław,
- druga edycja Akademii Dyrektorów Bibliotek IBUK Libra, Warszawa,
- sympozjum „Ludzie Książki Pomorza Zachodniego”,
- 11. Forum Młodych Bibliotekarzy „W bibliotece wszystko gra!”, Opole,
- IV. Seminarium z cyklu „Biblioteka Nowa”, Warszawa,
- Niekongres Animatorów Kultury, Warszawa,
- „Ameryka w Twojej Bibliotece”, Warszawa,
- „Akcja biblans”, Gdańsk-Sobieszewo,
- „Forum Żywych Bibliotek”, Wrocław,
- Kongres Bibliotek „Biblioteka to ja”, Łódź.
- „Kultura czytelnicza młodego pokolenia”, konferencja naukowa, Łódź,
- „Między kartami, między słowami. Książki dla dużych i małych...”, Koszalin,
- „Od deski do deski. Animacja tekstów literackich...”, Koszalin,
- „Gdzie są młodzi czytelnicy? Kształcenie warsztatu bibliotekarza w zakresie wspierania kompetencji czytelniczych dzieci i młodzieży”, Szczecin,
- "Po co nam te wszystkie nagrody? Czytanie mapy nagród literackich w Polsce", Szczecin,
- „Czytaj między wierszami – warsztaty krytycznego czytania”, Szczecin,
- „Współczesne pisarstwo kobiet”, seminarium, Szczecin,
- „Uatrakcyjnienie spotkań w bibliotece”, Szczecin,
- „Deskryptory Biblioteki Narodowej”, Warszawa,
- „Tworzenie bibliografii regionalnej”, Szczecin,
- „Metodyka gromadzenia, opracowania i przechowywania regionalnych dokumentów życia społecznego”, Szczecin,
- Warsztaty poświęcone obsłudze systemu MAK+, Szczecin,
- „Biblioteki cyfrowe, serwisy i portale internetowe – nowe źródła informacji w pracy nauczyciela i bibliotekarza”, Warszawa,
- „Mistrzowie kodowania – podstawy programowania w języku App Inventor”, Szczecin,
- „Sektor 3.0” dotycząca wykorzystywania nowych technologii”, Warszawa,
- „Cyfrowe wyzwania. Kompetencje cyfrowe a uczestnictwo w kulturze”, Warszawa,
- Kurs języka migowego na poziomie podstawowym organizowany przez Edukacyjne Studium Języka Migowego „Migam i gram”,
- „Praca z osobami z niepełnosprawnością ruchu”, Zielona Góra,
- „Profesjonalna obsługa osoby niepełnosprawnej, ze szczególnym uwzględnieniem zasad savoir vivre w obszarze pomocy osobie z dysfunkcją wzroku”, Szczecin,
- „Spotkanie z biblioterapią”, Choszczno,
- „Zajęcia teatralno - dramowe”, Koszalin,
- „Budowanie prawidłowych relacji interpersonalnych”, Mrzeżyno,
- „Bajkoterapia jako metoda pracy z dziećmi”, Szczecin,
- „Biblioterapia w procesie umacniania zdrowia psychicznego i fizycznego dzieci i młodzieży”, Wrocław,
- „Biblioteka bez barier”, Szczecin,
- „Młody-dorosły w bibliotece”, Kołobrzeg,
- „Teatr – rzeczywistość wypreparowana”, Szczecin,
- „Ruch w teatrze”, Szczecin,
- „Komunikacja w bibliotece”, Kalisz Pomorski,
- „Bibliotekarzu zaprzyjaźnij się z osobą z autyzmem”, Zielona Góra,
- „Inspiracje plastyczne Bambino, czyli jak zachęcić dzieci do podejmowania aktywności artystycznej”, Gryfice,
- „Droga do samodzielności - dorosła niepełnosprawność”. Ogólnopolska konferencja naukowa, Koszalin,
- „Nowoczesna biblioteka wobec wykluczenia społecznego”, polsko-niemiecka konferencja, Szczecin,
- „Pedagogika zabawy – sposób na atrakcyjne zajęcia grupowe”, Szczecin,
- „Uatrakcyjnienie spotkań w bibliotece”, Szczecin,
- „O finansach w bibliotece”- IV edycja, Szczecin,
- „O finansach w bibliotece – IV edycja”, Warszawa,
- „Gamifikowanie literatury pięknej na urządzeniach mobilnych”, Szczecin,
- „Jak skutecznie pozyskiwać środki z Programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na rok 2017”, Szczecin,
- „Dobry plan to połowa sukcesu: prawda czy fałsz”, Choszczno,

- „Rola perspektywicznego planowania w zarządzaniu biblioteką”, Police,
- „Nowe technologie w zarządzaniu organizacją: jak pracować na odległość”, Połczyn Zdrój,
- „Nowe technologie w promocji organizacji: kampanie z wykorzystaniem Facebooka”, Połczyn Zdrój,
- „Nowe technologie w marketingu organizacji: wykorzystanie multimediów”, Połczyn Zdrój,
- „Budowanie nowej strategii biblioteki”, Sławno,
- „Podstawy prawa autorskiego”, Warszawa,
- „Skuteczne diagnozowanie potrzeb szkoleniowych kadr bibliotecznych jako czynnik wzrostu jakości oferty kulturalnej bibliotek”, Gdańsk, Warszawa,
- „Po co bibliotekom plany pracy”, Sławno,
- „Nowe zasady organizacji i funkcjonowania archiwum zakładowego składnicy akt”, Koszalin.

Coraz częściej bibliotekarze korzystają z nowoczesnych narzędzi Web 2.0 pozwalających na podnoszenie kwalifikacji i doskonalenie. Kursy e-learningowe i webinaria nie wymagają dużych wydatków, a dają możliwość uczestniczenia w szerokiej ofercie szkoleń na platformach internetowych.

Webinaria dedykowane bibliotekarzom są bezpłatne. W 2016 r. takie formy doskonalenia cieszyły się bardzo dużą popularnością. Pracownicy bibliotek uczestniczyli między innymi w webinarach:

- Biblioteka w social media – LABiB, FRSI,
- Podaj dalej - jak skutecznie komunikować się z czytelnikiem i promować bibliotekę? – LABiB, FRSI,
- Od potrzeby do uczestnictwa, czyli jak zaangażować młodzież do działania – LABiB, FRSI,
- Dane osobowe w systemie Mak+, Instytut Książki
- Podróżująca tęsknota Syria, mozaika wschodu, LABiB, FRSI,
- Jak zorganizować żywą bibliotekę, LABiB, FRSI,
- Wielokulturowa biblioteka, LABiB, FRSI,
- Wykiełkuj na rynku pracy - biblioteczny program dla młodzieży, LABiB, FRSI,
- Noc w bibliotece, FRSI,
- Zasady uruchamiania elektronicznej wypożyczalni w kontekście obowiązujących przepisów o ochronie danych osobowych, Instytut Książki,
- Wdrażanie i zarządzanie w Windows 10- podstawy konfiguracji systemu, Microsoft,
- O finansach w bibliotece, cykl (4 webinarów) – FRSI,
- Wielokulturowość w praktyce, FRSI,
- Tablet Master, FRSI,
- Kieruj w dobrym stylu, FRSI,
- Jak komunikować się z czytelnikiem i promować bibliotekę?, LABiB, FRSI,
- Oferta programu Erasmus + Edukacja dorosłych, LABiB, FRSI,
- Szkoła @ktywnego Seniora - jak uczyć i jak być skutecznie uczonym (doświadczenia europejskie i polskie), LABiB, FRSI,
- Włączanie osób z niepełnosprawnościami do aktywnego uczestnictwa w kulturze – dobre praktyki, na przykładzie projektów zrealizowanych w bibliotece, LABiB, FRSI,
- Bibliotekarz w trampkach, czyli jak przyciągnąć młodych do biblioteki, MBP w Morzeszczynie,
- Podstawy funkcjonowania Młodzieżowych Rad Miast i Gmin w Polsce, LABiB, FRSI,
- Komunikowanie się z osobami z niepełnosprawnością, LABiB, FRSI,
- Technologie informacyjno-komunikacyjne w edukacji i terapii osób z niepełnosprawnością intelektualną, LABiB, FRSI,
- Migająca strona - migająca książka - migający świat. Głusi w przestrzeni kultury i sztuki, LABiB, FRSI,
- Jak wykorzystać komiks Bibliostory w edukacji informacyjnej, FRSI, Centrum Informacji Naukowej Dolnośląskiej Szkoły Wyższej,
- 10 zasad korzystania ze zdjęć zgodnie z prawem, NGO.pl,
- Biblioteki cyfrowe, serwisy i portale internetowe – nowe źródła informacji w pracy nauczyciela i bibliotekarza, Biblioteka Narodowa,
- Mercuriusz – polskie publikacje naukowe w systemie elektronicznych wypożyczeń międzybibliotecznych Academica, Biblioteka Narodowa,
- Rozmawiajmy o uchodźcach, LABiB, FRSI,

oraz w szkoleniach i kursach e-learningach:

- Analiza zagrożeń i ryzyka przy przetwarzaniu danych osobowych, MBM Format Gliwice,
- Profesjonalna organizacja i zarządzanie biblioteką, Studium Prawa Europejskiego,

- Organizacja i zarządzanie domem/ ośrodkiem kultury, Studium Prawa Europejskiego,
- Kierownik zespołu pracowniczego, Studium Prawa Europejskiego,
- Menager Kultury, Studium Prawa Europejskiego,
- Plastyka sensoryczna – zajęcia stymulujące kreatywność dziecka, Studium Prawa Europejskiego,
- Ochrona danych osobowych dla ABI, BM Format Gliwice,
- Ochrona danych osobowych dla osób upoważnionych do dostępu i przetwarzania danych, BC Format Tychy
- Sprawozdanie roczne z ochrony danych osobowych, Grupa Format,
- szkolenie dla archiwistów, Grupa FORMAT,

Część bibliotekarzy z mniejszych miejscowości i wsi zgłaszało niewystarczające możliwości Internetu, słaby zasięg lub zupełny brak Internetu (zarówno w bibliotece jak i w domu), co uniemożliwiało uczestnictwo w szkoleniach online.

XI. INWESTYCJE, MODERNIZACJE, ZMIANY W INFRASTRUKTURZE BIBLIOTEK PUBLICZNYCH

W ramach Programu Wieloletniego Kultura+ Priorytet „Biblioteka+. Infrastruktura bibliotek” w latach 2012 - 2016 na Pomorzu Zachodnim zrealizowano 20 projektów, na 15 z nich udzielono z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego dofinansowania na łączną kwotę 1 898 449,18 zł, co stanowiło 12,5% całości inwestycji.

W sprawozdaniach opisowych ponad 20 bibliotek deklaruowało złożenie wniosków do Programu Infrastruktura bibliotek w roku 2017 i w latach kolejnych. Biblioteki, które już zrealizowały inwestycje w ramach Programu, również zadeklarowały chęć ponownego pozyskania środków z „Infrastruktury bibliotek” (10 bibliotek).

W 2016 roku z Programu Wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa” Priorytet 2 „Infrastruktura bibliotek 2016-2020” dofinansowanie otrzymały trzy biblioteki z województwa zachodniopomorskiego w: Dębnie, Drawsku Pomorskim i Pelczycach.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Dębnie pozyskała dotację na zadanie „Remont Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Dębnie im. Antoniego Dobrowolskiego” w wysokości 214 275,00 zł. Zakres prac obejmował remont ścian, piwnic oraz wykonanie przepony w postaci iniekcji, naprawę izolacji zewnętrznej budynku, malowanie pomieszczeń bibliotecznych i zakup wyposażenia. Celem zadania było stworzenie korzystniejszych warunków dla prowadzenia działalności statutowej, poprawienia infrastruktury biblioteki oraz unowocześnienia i polepszenia standardów estetycznych. W ramach projektu zakupiono rzutnik multimedialny z ekranem elektrycznym, 12 UPS do stanowisk komputerowych, tablice informujące o godzinach pracy biblioteki i kierunkowskazy.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Drawsku Pomorskim otrzymała dotację na zadanie „Przebudowa i modernizacja pomieszczeń drawskiej biblioteki wraz z zakupem nowego wyposażenia” Wartość dofinansowania wyniosła 375 000 zł.

W II półroczu roku 2016 w drawskiej bibliotece przeprowadzono kompleksowy remont i modernizację pomieszczeń wraz z zakupem nowego wyposażenia. W ramach zadania wyremontowano toalety, dostosowując dwie z nich dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Poszerzono korytarze, wymieniono drzwi wejściowe i wewnętrzne, usunięto progi we wnękach. Zakupiono schodofaz umożliwiającą osobom niepełnosprawnym wjazd na piętra budynku i skorzystanie z oferty spotkań kulturalnych. Zakupiono także sprzęt umożliwiającą czytelnikom z różnymi dysfunkcjami korzystanie ze zbiorów biblioteki.

Przed przystąpieniem do realizacji zadania przeprowadzono konsultacje społeczne w zakresie oczekiwań wobec biblioteki i jej oferty. Efektem realizacji zadania jest nowoczesne wyposażenie biblioteki - zakupiono meble, różnorodny sprzęt, m.in. zestaw do digitalizacji zbiorów, komputery, infokioski, tablety, serwer, a także zestaw dla osób z różnymi dysfunkcjami. Stworzono miejsca przyjazne czytelnikom w każdym wieku: uruchomiono Kącik Malucha i Cafee Bibliotekę z dostępem do Wi-Fi, z możliwością wypożyczenia bogatej oferty e-booków i audiobooków, skorzystania z infokiosku, tabletu, ośmiu komputerów w czytelni multimedialnej (w tym jeden dla osoby niepełnosprawnej i jeden dla bibliotekarza). Zakupiony zestaw do digitalizacji zbiorów zawiera również system dLibra, służący do udostępniania zbiorów cyfrowych online.

Przygotowano i wprowadzono jednolitą identyfikację wizualną remontowanych pomieszczeń i ustawiono drogowskazy do biblioteki w formie znaków informujących o obiektach użyteczności publicznej. Aranżacja powierzchni i wyposażenie stworzyło funkcjonalne powierzchnie z przeznaczeniem na zbiory biblioteczne oraz obsługę różnych kategorii czytelników (w tym miejsca siedzące, do pracy indywidualnej, grupowej, przy komputerze oraz obsługi imprez czytelniczych), wolny dostęp do zbiorów.

Powierzchnia biblioteki zwiększyła się po remoncie do 487m² (+ 251 m²).

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Pełczycach otrzymała 175 800 zł dotacji na zadanie „Remont i modernizacja filii bibliotecznej w Przekolnie”. Modernizacja i adaptacja nieruchomości miały na celu stworzenie funkcjonalnej, przyjaznej i estetycznej przestrzeni dla użytkowników. Zadanie objęło: roboty rozbiórkowe, wyburzeniowe, wzmocnienie stropu, przebudowę wewnętrzną - wymianę okien, podłóg, schodów, roboty murarskie, tynkarskie, okładzinowe, malowanie sufitów i ścian, naprawę i impregnację elementów drewnianych dachu, zagospodarowanie terenu, wymianę instalacji sanitarnych, elektrycznych, docieplenie ściany frontowej. Dokonano zakupu mebli. Dzięki modernizacji placówki biblioteka zamierza zaktywizować działania służące integracji lokalnej społeczności i animowaniu środowiska wiejskiego. Metraż biblioteki uległ zwiększeniu z 24 m² do 89 m².

Ponadto:

Gminna Biblioteka Publiczna w Będzinie pozyskała nowy, wyremontowany lokal w miejscowości Mścice, w którym utworzono filię biblioteki.

W filiach **Gminnej Biblioteki Publicznej w Stanominie (gmina Białogard)** w miejscowościach Pomianowo i Rogowo został przeprowadzony remont, zgodnie z zaleceniami Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego, co znacznie poprawiło estetyką placówek.

W 2016 r. wyremontowano nowe pomieszczenie w Domu Kultury na potrzeby **Biblioteki Miejskiej w Człopie**.

Gminna Biblioteka Publiczna w Domasławicach (gmina Darłowo) pozyskała lokal i otworzyła nową filię w Starym Jarosławiu.

W 2016 roku w budynku **Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Dębnie** przeprowadzono jeszcze drugi remont. Na zlecenie Urzędu Miejskiego w Dębnie wykonano prace remontowe na dachu budynku głównego biblioteki oraz w pomieszczeniach bibliotecznych. Prace obejmowały swoim zakresem wymianę i położenie papy termozgrzewalnej, naprawę kominów, wymianę okien na klatce schodowej oraz w Dziale dla Dzieci i Młodzieży, skuwanie tynków, malowanie ścian i sufitów w Ośrodku Informacji Gospodarczej i Prawnej oraz w Dziale Zbiorów Regionalnych.

W 2016 r. **Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Drawsku Pomorskim** utworzyła punkt biblioteczny w Konotopie z Czytelnią Internetową wyposażoną w trzy komputery dla użytkowników, zestaw multimedialny, regały i księgozbiór dla czytelników w każdym wieku.

Miejska Biblioteka Publiczna w Dziwnowie w celu poprawy estetyki placówek dokonała naprawy i malowania sufitów w pomieszczeniach bibliotecznych.

W **Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie** wyremontowano pomieszczenie po byłej filii biblioteki pedagogicznej. Remont obejmował wymianę elektryki, położenie nowej sieci internetowej i komputerowej oraz malowanie. Zakupiono i zainstalowano nowe oświetlenie. W roku 2017 planuje się w filii otwarcie nowego działu dla młodzieży.

W **Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej w Gościnnie** został przeprowadzony remont biblioteki. Fundusze pochodziły ze środków finansowych Urzędu Miejskiego (biblioteka i urząd zajmują jeden budynek). W ramach zadania „Modernizacja źródła ciepła w budynku Urzędu Miejskiego w Gościnnie” zrealizowanego w ramach projektu „Działania infrastrukturalne na rzecz poprawy stanu środowiska w obiektach użyteczności publicznej na terenie Dorzecza Parsęty” wykonano prace, które obejmowały: malowanie pomieszczeń, wymianę podłóg, zmianę rolet okiennych oraz wymianę centralnego ogrzewania.

Miejska Biblioteka Publiczna w Gryficach przeprowadziła remont i modernizację czytelnicy w bibliotece głównej, założyła monitoring, odnowiła i doświetliła tablice informacyjne w holu biblioteki. Ponadto zamontowano urządzenia multimedialne w oddziale dla dzieci, zmodernizowano system alarmowy, wprowadzono wolną strefę szybkiego WiFi, zamontowano nową ladę biblioteczną w wypożyczalni i zamontowano oświetlenie na fasadzie budynku.

W **Bibliotece Publicznej w Kaliszu Pomorskim** wykonano remont tarasu widokowego w Pałacu, siedzibie Biblioteki Publicznej. Przeprowadzono także remonty pomieszczeń zalanych w wyniku opadów atmosferycznych (malowanie i wymiana oświetlenia).

Koszalińska Biblioteka Publiczna przeprowadziła remont pomieszczeń w budynku głównym biblioteki. Modernizacja obejmowała wszystkie pomieszczenia biurowe (21 pokoi), salę szkoleniową, hol, główną klatkę schodową, pracownię Działu Informacyjno-Bibliograficznego i sanitariat. W celu podniesienia standardu i estetyki placówki część wyremontowanych pomieszczeń wyposażono w funkcjonalne i nowoczesne meble biurowe. Całość zadania kosztowała 527 000 zł i została sfinansowana z dotacji celowej z budżetu miasta.

W filii bibliotecznej **Gminnej Biblioteki Publicznej w Malechowie** w miejscowości Lejkowo przeprowadzono remont pomieszczeń w budynku szkoły podstawowej z przeznaczeniem na bibliotekę.

Burmistrz Mirosławca przyznał **Bibliotece Publicznej w Mirosławcu** specjalną dotację celową na zakup nowego wyposażenia do Oddziału dla Dzieci i Młodzieży w kwocie 15 tys. zł. Kwota ta pozwoliła na całkowitą wymianę wyposażenia Oddziału i poprawę jej funkcjonalności i estetyki.

Po wielu latach starań **Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Myśliborzu** powtórnie otworzyła filię biblioteki w miejscowości Ławy. Placówka znajduje się w wyremontowanej świetlicy wiejskiej.

W **Miejskiej Bibliotece Publicznej w Nowogardzie** przeprowadzono remont instalacji elektrycznej w budynku głównym biblioteki, naprawiono neon na dachu oraz zainstalowano centralę telefoniczną. Wartość prac wyniosła 18 853 zł.

Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta Sianów z dotacji Gminy Sianów przeprowadziła remont pomieszczenia w filii bibliotecznej w Karnieszewicach. Prace polegały na dociepleniu wnętrza sali, zamontowaniu profesjonalnego sufitu kasetonowego wraz z energooszczędnym oświetleniem rastrowym oraz pomalowaniu pomieszczenia. Dodatkowo zamontowano nawiewy wentylacyjne. Pomieszczenie zyskało nowoczesny wygląd. Gruntowny remont przeprowadzono również w filii bibliotecznej w Siecieminiu. Podczas remontu wymieniona została instalacja elektryczna, zamontowano sufit podwieszany z oświetleniem rastrowym oraz system wentylacji.

Książnica Stargardzka pozyskała do zagospodarowania lokal, w którym utworzono nową filię. Pomieszczenie wyremontowano i odnowiono, przystosowując je do potrzeb biblioteki.

W styczniu i lutym 2016 w **Gminnej Bibliotece Publicznej w Suchaniu** przeprowadzono remont (wymiana drzwi, montaż nowego oświetlenia, malowanie). Nadal trwa renowacja mebli, krzeseł i regałów. Zakupione zostały meble do biura i pomieszczenia socjalnego oraz nowy komputer do prac biurowych oraz program biblioteczny SOWA.

W **Miejskiej Bibliotece Publicznej w Szczecinie** w 2016 roku zakończono, rozpoczęty pod koniec 2015 roku, remont w Filii nr 11. Zakres prac obejmował: naprawę i malowanie ścian oraz sufitów tynkowanych, wykonanie sufitu podwieszanego w Sali Kominkowej, renowację podłóg drewnianych (cyklinowanie, lakierowanie), uzupełnienie brakujących skrzydeł okiennych, malowanie okien, drzwi i innych elementów drewnianych, modernizację instalacji elektrycznej oraz wymianę oświetlenia. W Filii nr 50 naprawiono i pomalowano uszkodzone tynki sufitów i ścian oraz zmodernizowano instalację elektryczną.

W roku 2016 została zlikwidowana Filia nr 1 **Biblioteki Publicznej w Złocieńcu**. Główna siedziba

biblioteki została przeniesiona do budynku, w którym znajdowała się filia. Przed przeniesieniem biblioteki wszystkie pomieszczenia zostały wyremontowane. Dzięki temu bardzo poprawił się standard biblioteki.

Wiele bibliotek przeprowadza mniejsze remonty poprawiające estetykę i dostosowuje pomieszczenia do nowych zadań. W większości przypadków fundusze na remonty biblioteki wygospodarowują z dotacji na bieżącą działalność lub otrzymują środki w formie niewielkiej dotacji celowej od organizatora.

Ciągle jeszcze jednak na terenie województwa zachodniopomorskiego kilkadziesiąt placówek bibliotecznych funkcjonuje w lokalach o bardzo niskim standardzie. Dotyczy to głównie filii bibliotecznych zlokalizowanych w zdewastowanych budynkach mieszkalnych lub przybudówkach. W takich przypadkach doraźne remonty mają niewielki wpływ na poprawę warunków.

XII. POZABUDŻETOWE ŹRÓDŁA POZYSKIWANIA ŚRODKÓW NA DZIAŁALNOŚĆ BIEŻĄCĄ I INWESTYCJE. UDZIAŁ W PROGRAMACH, KONKURSACH, GRANTACH, SPONSORING

Po raz ósmy w Książnicy Pomorskiej rozstrzygnięto **Konkurs Biblioteka Roku** na najlepszą bibliotekę publiczną województwa zachodniopomorskiego roku 2015. Tytuł „BIBLIOTEKA ROKU 2015” uzyskała **Koszalińska Biblioteka Publiczna**. Uroczyste wręczenie statuetki odbyło się w obecności władz lokalnych oraz przyjaciół biblioteki w jej siedzibie.

Wyróżnienia w **Konkursie Biblioteka Roku 2015** otrzymały biblioteki:

**Gminna Biblioteka Publiczna w Będzinie,
Białogardzka Biblioteka Publiczna im. Karola Estreichera,
Biblioteka Publiczna w Mirosławcu,
Biblioteka im. Marii Skłodowskiej – Curie w Policach.**

Biblioteki publiczne woj. zachodniopomorskiego brały udział w VI. edycji **Rankingu Bibliotek** przygotowanym przez Instytut Książki i dziennik Rzeczpospolita. Nagrodzono samorządy najbardziej zaangażowane w kulturalny rozwój swojej gminy. Spośród bibliotek woj. zachodniopomorskiego najwyższe miejsce zajęła **Biblioteka Publiczna Gminy Biesiekierz (6)**. Na wysokich miejscach uplasowały się również biblioteki w: Sianowie (10), Dębnie (31), Międzyzdrojach (49) i Polanowie (79).

W 2016 roku biblioteki w **Dębnie, Drawsku Pomorskim i Pełczycach** otrzymały dofinansowanie z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa Priorytet 2 „**Infrastruktura Bibliotek 2016-2020**”:

- Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Dębnie pozyskała dotację na zadanie „Remont Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Dębnie im. Antoniego Dobrowolskiego” (214 275 zł),
- Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Drawsku Pomorskim otrzymała dotację na zadanie „Przebudowa i modernizacja pomieszczeń drawskiej biblioteki wraz z zakupem nowego wyposażenia” (375 000 zł),
- Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Pełczycach otrzymała 175 800 zł dotacji na zadanie „Remont i modernizacja filii bibliotecznej w Przekolnie”.

W 2016 r. z programu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego „**Zakup nowości wydawniczych dla bibliotek**” 103 biblioteki woj. zachodniopomorskiego otrzymały 1 118 195 zł (wydatkowano 1 116 231 zł).

Spośród kilkunastu bibliotek z woj. zachodniopomorskiego składających wnioski do Programu **Kraszewski. Komputery dla bibliotek 2016**, dofinansowanie otrzymały trzy biblioteki: w Bornem Sulinowie, w gminie Stargard i w Starym Czarnowie.

Książnica Pomorska pozyskała grant z realizowanego przez Instytut Książki programu „Szkolenia dla bibliotekarzy 2016”. W ramach projektu „Korzystajmy z nowoczesnych technologii w bibliotece”, w Książnicy Pomorskiej przeprowadzono 10 szkoleń, w których udział wzięło 130. bibliotekarzy. Dofinansowanie zadania wyniosło 30 000 zł.

Ponadto biblioteka wojewódzka pozyskała 52 000 zł na realizację zadania Nadmorskie Lato

z Ojczystym - Język W Akcji, w ramach Programu Ojczysty dodaj do ulubionych z Narodowego Centrum Kultury.

Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie realizowała projekt **Literatura jest w nas** w ramach programu Promocja Czytelnictwa, dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w wysokości 17 850 zł. Projekt uwzględniał uczestnictwo wszystkich grup czytelniczych – dzieci, młodzieży, dorosłych, seniorów, a także osób z niepełnosprawnościami. Materiały promocyjne były dopasowane do potrzeb grup docelowych. Dla osób niewidomych zaproszenia do udziału w spotkaniach przygotowane zostały w formie nagrania audio na płytach CD i pliku dźwiękowego na stronie internetowej biblioteki. W ramach projektu „Literatura jest w nas” od kwietnia do grudnia 2016 roku, w filii nr 54 odbyło się 12 spotkań oraz 3 warsztaty z autorami: blogerski, poetycki i językowy. Większość spotkań była na bieżąco tłumaczona na język migowy. Partnerami projektu byli: Towarzystwo Pomocy Głuchoniewidomym Zachodniopomorska Jednostka Wojewódzka TPG, Polski Związek Niewidomych Okręg Zachodniopomorski, Fundacja na rzecz rozwoju Humanum (B)est, Koszalińska Biblioteka Publiczna, Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu.

W ramach ogólnopolskiego projektu **WATCH DOCS „Zrób to sam”**, od września do grudnia, w filii nr 54 odbyły się cztery pokazy wybitnych dokumentów (Winny z założenia, Mama Illegal, Made in BY, Za kratami nie nosimy burek). Projekt realizowany przez Społeczny Instytut Filmowy i Helsińską Fundację Praw Człowieka, przy wsparciu Funduszu Inicjatyw Obywatelskich Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Po projekcji odbyła się dyskusja z publicznością.

Program „EkoPaka - zamykamy obieg surowców” to ogólnopolski projekt edukacji ekologicznej, skierowany do dzieci w wieku wczesnoszkolnym i realizowany poprzez zajęcia w bibliotekach publicznych. W MBP w Szczecinie program realizowany jest od dwóch lat. W 2016 roku zrealizowano: trzy spotkania, których tematem był plastik, czyli tworzywa sztuczne; skąd się biorą i czym się charakteryzują jako surowiec, jakie jest zastosowanie tworzyw sztucznych, jakie są sposoby na ich powtórne wykorzystanie; cykl pięciu spotkań literacko-plastycznych „Biblioteka - moje miejsce spotkań”; dziesięć spotkań edukacyjno-plastycznych, podczas których wspólnie zastanawiano się nad sposobami ochrony środowiska naturalnego; cykl czterech spotkań literacko-edukacyjnych „Okaz kulturę i chroń naturę”.

Projekt **Mistrzowie Kodowania** realizowany jest przez Samsung Electronics Polska we współpracy z Partnerami: Centrum Cyfrowym Projekt: Polska, Centrum Edukacji Obywatelskiej, Fundacją CoderDojo, Fundacją Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego oraz Stowarzyszeniem „Rodzice w Edukacji” przy wsparciu grupy SuperBelfrzy RP. Ideą projektu jest poszerzenie oferty dla dzieci i młodzieży o warsztaty z zakresu programowania. Projekt realizowany był w pięciu filiach Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie. W pierwszej połowie roku bibliotekarze przeprowadzili 15 warsztatów dla dzieci z zakresu kodowania w Scratchu Juniorze na tabletach oraz dwa kursy programowania w Applinventorze dla dzieci ze starszych klas szkoły podstawowej i gimnazjalistów. W filii nr 54 odbył się cykl spotkań poświęconych kodowaniu na tabletach. Programowanie było możliwe dzięki aplikacji Scratch Junior, która jest przystosowana dla najmłodszych, dzięki temu, że kodowanie odbywa się poprzez układanie kolorowych puzzli. Dzieci uczyły się jak budować poprawne wyrażenia oraz jak komputer je rozumie. Dzięki tej aplikacji można było zrobić wiele interaktywnych animacji oraz gier.

Jako partner obchodów Dnia Dziecka w Technoparku Pomerania, bibliotekarze poprowadzili zajęcia z programowania dla dzieciaków w Scratchu Juniorze na tabletach oraz akcję Godzina Kodowania. W drugiej połowie roku odbywały się warsztaty z kodowania dla dzieci oraz dla mam i córek (warsztaty z kodowania z wykorzystaniem języka Scratch, warsztaty pod hasłem "Kodowanie bez komputera", warsztaty z kodowania z wykorzystaniem języka Scratch, w trakcie których uczestnicy stworzyli grę PONG).

Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie wzięła udział w akcji Godzina Kodowania - inicjatywie organizowanej w ramach Tygodnia Edukacji Informatycznej (Computer Science Education Week). Jest ona powszechnie uważana za największą inicjatywę edukacyjną w historii. Dotychczas wzięło w niej udział ponad 140 milionów uczestników, głównie uczniów, z całego świata.

Koszalińska Biblioteka Publiczna:

W marcu 2016 r. zakończył się dwuletni polsko-niemiecki projekt historyczny adresowany do młodzieży „**Poczta w butelce z obozu koncentracyjnego**, historia odwagi w walce przeciwko

dyskryminacji i prześladowaniom – i my”. Pomysłodawcami i koordynatorami tego przedsięwzięcia były biblioteki: Regionalna Biblioteka w Neubrandenburgu i Koszalińska Biblioteka Publiczna, uczestnikami było 26 uczniów z miast partnerskich: Liceum Ogólnokształcące im. Wł. Broniewskiego w Koszalinie i Albert - Einstein - Gymnasium w Neubrandenburgu. W ramach projektu odbyły się dwa spotkania warsztatowe: w Neubrandenburgu 4 - 10 października 2015 r. i w Koszalinie 6-12 października 2016. Podczas tygodniowego pobytu w Koszalinie uczniowie wzięli udział w warsztatach „Pocztą w butelce - i my: Spojrzenie w przeszłość i przyszłość” oraz „Rodzina, historia, pamięć: Historia moja, twoja, nasza”, w grach historycznych i sportowych. Uczestnicy zwiedzili również Archiwum Państwowe i Koszalińską Bibliotekę Publiczną. Obejrzeliby filmy m.in. o przymusowych przesiedleniach i dyskryminacji Niemców i Polaków w roku 1945, zapoznali się z ideą „Żywej Biblioteki” oraz Europejskiego Festiwalu „Integracja Ty i Ja”. Dyskutowali o uprzedzeniach, wykluczeniu, stereotypach, rasizmie („Uprzedzenia? - Ależ ja nie”, „Szkoła bez rasizmu - Szkoła odwagi”). Nie zabrakło też spotkań integracyjnych - w Parku Wodnym, Multikinie i na kręgielni. Honorowym gościem projektu był Bolesław Kryń - więzień obozu zagłady na Majdanku, który dzielił się swoimi wojennymi wspomnieniami.

11 marca 2016 r. w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej miało miejsce podsumowanie całego projektu oraz otwarcie wystawy „Pocztą w butelce z obozu koncentracyjnego”. Swoją obecnością uroczystość zaszczylicy: Sabine Kunert - zastępca burmistrza Neunbrandenburga oraz Przemysław Krzyżanowski - zastępca prezydenta Miasta Koszalina. Przedsięwzięcie sfinansowane zostało przez program EUROPEANS FOR PEACE (Stiftung EVZ) oraz przez Polsko-Niemiecką Współpracę Młodzieży. Beneficjentem środków była Regionalna Biblioteka w Neubrandenburgu, natomiast Koszalińska Biblioteka Publiczna partnerem.

Koszalińska Biblioteka Publiczna brała też udział w Projekcie Przystanek Historia realizowanym przez Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Szczecinie, w ramach którego w 2016 roku odbyło się 11 spotkań. Celem przedsięwzięcia było stworzenie w przestrzeni miasta miejsca, w którym cyklicznie będą podejmowane działania związane z szeroko rozumianą popularyzacją wiedzy z zakresu historii najnowszej. Dwa razy w miesiącu, w bibliotece, mieszkańcy Koszalina mogli spotkać się ze znanymi historykami, autorami książek, obejrzeć filmy historyczne oraz wysłuchać dyskusji autorytetów z danej dziedziny.

Ponadto Koszalińska Biblioteka Publiczna otrzymała tytuł Lider 25-lecia i I miejsce w kategorii Kultura w konkursie „Jubileuszu 25-lecia systemu wsparcia osób niepełnosprawnych w Polsce”, organizowanym przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych oraz przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Biblioteka Publiczna w Białym Borze uczestniczyła w projekcie Aktywny Senior - Programu Rządowego na rzecz Aktywności Osób Starszych na lata 2014-2020 - ASOS 2016. W ramach projektu odbywały się prelekcje tematyczne. Pozyskano też 80 książek przeznaczonych dla seniorów (na kwotę 3 200 zł).

Biblioteka Publiczna Gminy Biesiekierz brała udział w programie „Bank Ambitnej Młodzieży” Fundacji Banku Zachodniego WBK. Pozyskała środki na rajdy piesze „Cudze chwalicie swego nie znacie czyli Szlakiem pałacików Gminy Biesiekierz”. Biblioteka realizowała też projekt „Kreatywnie wkręceni w upcykling” w ramach Programu Równać Szanse 2015 Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności w RKG. Wzięła udział w ogólnopolskim programie organizowanym przez Fundację Dzieci Niczyje – „Dzieciaki sieciaki” oraz w akcji społeczno-edukacyjnej „Żonkile”, zorganizowanej z okazji 73. rocznicy Powstania w Getcie Warszawskim.

Gminna Biblioteka Publiczna w Będzinie w ramach akcji sponsoringowej biblioteki przeprowadzonej na rzecz filii w Mścicach pozyskała od firm i osób prywatnych 2 700 zł.

Gminna Biblioteka Publiczna w Bielicach brała udział w akcji Fundacji im. Zbigniewa Herberta „Czytam w podróży”.

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Bobolicach z Nadleśnictwa Bobolice otrzymała 300 zł na zakup nowości wydawniczych.

W 2016 r. filia Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Bobolicach otrzymała dotację ministerialną w programie Ministerstwa Edukacji Narodowej „Książki naszych marzeń”.

Biblioteka wzięła udział w Programie Wyposażania Placówek w pomoce dydaktyczne zorganizowanym przez Firmę Handlowo-Usługową „COSINUS”, pozyskując komplet bajek dla dzieci.

Miejska Biblioteka Publiczna w Bornem Sulnowie z programu Równać Szanse otrzymała grant regionalny na „Atelier młodego artysty” w wysokości 8 500 zł.

Gmina Choszczno przyznała **Miejskiej Bibliotece Publicznej w Choszcznie** dotację celową na realizację zadania „Edukacja mieszkańców poprzez udostępnienie w MBP w Choszcznie popularnych materiałów w zakresie profilaktyki alkoholowej oraz przeciwdziałania narkomanii i przemocy domowej”. Dotacja wyniosła 20 000 zł.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Drawsku Pomorskim na projekt „Do naszej biblioteki - zawsze po drodze!” o wartości 27 000 zł, pozyskała środki z Programu MKiDN Promocja literatury i czytelnictwa - Partnerstwo publiczno- społeczne. Biblioteka otrzymała też darowiznę z Nadleśnictwa Drawsko w kwocie 1000 zł na doposażenie działu dla dzieci w gry edukacyjne i zabawki.

Miejska Biblioteka Publiczna w Dziwnowie brała udział w projekcie „e-Mocni: cyfrowe umiejętności, realne korzyści”, w ramach którego podpisano porozumienie o współpracy z Fundacją Aktywizacja, jako liderem partnerstwa.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Goleniowie zrealizowała projekt w ramach programu Promocja Czytelnictwa, dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w kwocie 10 000 zł, pn. Czytam sobie w Goleniowie! Efektem było wydanie audiobooka z bajkami dla dzieci, które czytają znane osoby.

Bank BGŻ BNP Paribas S.A. w Kamieniu Pomorskim był sponsorem zakupu parasola licencyjnego MPLC umożliwiającego organizację pokazów filmowych **Powiatowej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Kamieniu Pomorskim**.

Z kolei sklep NEONET w Kamieniu Pomorskim ufundował nagrody w Wielkim Kamieńskim Dyktandzie.

Dzięki współpracy hurtownia z materiałami biurowymi przekazała bibliotece kredki, bloki i inne materiały na zajęcia plastyczne „Kolorowe lato”.

Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu otrzymała dofinansowanie z grupy Ergo Hestia na realizację projektu „Literacki Kołobrzeg”, który obejmował m.in. spotkania z pisarzami.

Ponadto Biblioteka w Kołobrzegu otrzymała środki z Województwa Zachodniopomorskiego na III Kołobrzeski Festiwal Książki obejmujący galę oraz publikację książkową z okazji jubileuszu 70-lecia Biblioteki.

W ramach środków Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminy Miasto Kołobrzeg projekt biblioteka otrzymała środki na przeprowadzenie cyklu zajęć „Biblioteka bezpieczna i przyjazna dziecku 2016”.

18 maja 2016 r. w **Bibliotece Publicznej Gminy Manowo** odbyła się debata, z udziałem zaproszonych liderów stowarzyszeń, organizacji i instytucji, działających na terenie gminy Manowo. Debata była częścią ogólnopolskiego projektu „Rozwijamy skrzydła Polski Lokalnej” realizowanego przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego i Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową. Partnerem strategicznym projektu jest PKO Bank Polski. Debaty w bibliotekach zostały zaplanowane w całej Polsce, a wnioski z debat zostały przedstawione na XI Kongresie Obywatelskim, który odbył się w listopadzie w Warszawie.

W 2016 roku **Miejska Biblioteka Publiczna w Międzyzdrojach** kontynuowała uczestnictwo w projekcie edukacyjno - ekologicznym „Zielone gry”. Projekt jest realizowany przez Stowarzyszenie Centrum Rozwiązań Systemowych w partnerstwie z Fundacją Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego i Fundacją Ekorozwoju w ramach programu PL02 Ochrona bioróżnorodności i ekosystemów, finansowanego z Funduszy EOG. Bibliotekarze uczestniczyli w szkoleniach w Poznaniu i otrzymali trzy gry planszowe. Projekt skierowany jest do młodych ludzi (od gimnazjalistów po studentów), dotyczy bioróżnorodności, zmian klimatu oraz ekonomicznej wartości ekosystemów. Realizowany jest za pomocą gier planszowych oraz gry internetowej. Do tej pory

w ramach projektu biblioteka zorganizowała cztery spotkania (rozgrywki) dla uczniów Gimnazjum nr 1 w Międzyzdrojach.

MBP w Międzyzdrojach uczestniczyła w konkursie „Historyczne wędrówki z biblioteką”. Zgłoszono do konkursu dwie imprezy historyczne „Zapomniani kuzyni - plemiona połabskie i misja św. Ottona z Bambergu na Pomorzu” oraz spotkanie z Danutą Szyksznian, połączone z promocją jej książki „Wilno - krew i łzy. Ponary”.

Bibliotece Publicznej w Mirosławcu Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeznaczyła kwotę 1 500 zł na pomoc w realizacji działań na rzecz propagowania zdrowego trybu życia.

Burmistrz Mirosławca przyznał bibliotece specjalną dotację celową na zakup nowego wyposażenia do Oddziału dla Dzieci i Młodzieży w kwocie 15 000 zł. Kwota ta pozwoliła na całkowitą wymianę wyposażenia biblioteki dla dzieci. Wpłynęło to na poprawę funkcjonalności biblioteki dla dzieci oraz poprawę jej estetyki.

Dyrektor Biblioteki Publicznej w Mirosławcu została nagrodzona przez władze miasta nagrodą „Za wsparcie w rozwój i promocję Miasta i Gminy Mirosławiec” a Biblioteka Publiczna w Mirosławcu otrzymała „Laur Powiatu Wałeckiego” w kategorii Działalność kulturalna i edukacyjna.

Miejska Biblioteka Publiczna w Nowogardzie otrzymała od Kuratorium oświaty, Urzędu Miejskiego w Nowogardzie i prywatnych przedsiębiorców środki finansowe i materiały na zajęcia wakacyjne dla dzieci.

Biblioteka Publiczna Gminy Ostrowice dzięki dotacji otrzymanej od Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zorganizowała zimowe Ferie z Biblioteką w bibliotece głównej i w filii.

Biblioteka zakupiła drukarkę opłaconą ze środków dotacji Starostwa Powiatowego w Drawsku Pomorskim.

Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta Sianów zorganizowała Festiwal Filmów Wiejskich Folk Film Festiwal. Były to seanse polskich bajek w bibliotece w Sianowie. Biblioteka otrzymała dotację z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego w kwocie 10 000 zł. Impreza znajduje się na mapie Kultury prowadzonej przez Narodowe Centrum Kultury.

Dzięki Funduszowi Inicjatyw Obywatelskich biblioteka pozyskała środki na dwa projekty:

- „Sport to zdrowie” - projekt dla dzieci i młodzieży - realizowany w Punkcie Bibliotecznym w Skibnie, którego dofinansowanie wyniosło 51 900 zł,

- „Cool school” - projekt skierowany do dzieci - realizowany również w Punkcie Bibliotecznym w Skibnie (wysokość dotacji wyniosła 50 900 zł).

Biblioteka realizowała też projekt Link do przyszłości - spotkanie z młodym profesjonalistą. Ponadto na okres wakacji otrzymała Roboty Finch.

Miejsko - Gminna Biblioteka Publiczna w Trzcíńsku - Zdroju była już po raz trzeci realizatorem Programu Przeciwdziałania Przemocy „Stop agresji”, którego inicjatorem jest Ośrodek Pomocy Społecznej. W związku z realizacją programu biblioteka zyskała 3 250 zł z przeznaczeniem na poszukiwanie alternatywnych sposobów pozytywnego rozładowania emocji.

Biblioteki w **Polanowie, Sianowie i Starej Dąbrowie** otrzymały grant i realizowały projekt Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego i Narodowego Banku Polskiego dla osób starszych „O Finansach w bibliotece”. Projekt miał na celu wzrost wiedzy ekonomicznej i zwiększenie umiejętności korzystania z nowoczesnych produktów i usług finansowych przy wykorzystaniu nowych technologii.

Biblioteki w gminie Szczecinek i w Sławoborzu zostały wyposażone w sprzęt komputerowy i urządzenia peryferyjne pozyskane z programu „Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu na terenie gmin zrzeszonych w Związku Miast i Gmin Dorzecza Parsęty” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Innowacyjna Gospodarka 2007-2013.

W ramach projektu „Wypożyczalnia odtwarzaczy cyfrowej książki mówionej dla osób niewidomych i słabo widzących - Edycja 2016”, finansowanego ze środków **Ministra Kultury i Dziedzictwa**

Narodowego i realizowanego przez Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „LARIX”, kilka bibliotek otrzymało urządzenie do odtwarzania cyfrowej książki mówionej - Czytacz Plus (m.in. biblioteki w Choszczynie, Dębnie, Drawsku Pomorskim, Goleniowie, Kaliszu Pomorskim, Kamieniu Pomorskim, Pyrzycach, Sianowie i Świnoujściu).

Szereg bibliotek nadal korzysta z propozycji firmy Funmedia i oferuje mieszkańcom e-learningową naukę języka angielskiego na platformie FunEnglish.

W 2016 zauważalnie spadła liczba projektów/zadań/grantów, które realizowały biblioteki województwa zachodniopomorskiego, dofinansowanych ze środków zewnętrznych. Zdecydowanie więcej wyżej opisanych działań zrealizowano w kampaniach gminnych, regionalnych i ogólnopolskich, na które biblioteki nie pozyskały środków finansowych lub otrzymały tylko pomoc rzeczową.

XIII. STAN ORGANIZACYJNY I DZIAŁALNOŚĆ BIBLIOTEK POWIATOWYCH NA RZECZ BIBLIOTEK GMINNYCH. ZADANIA WOJEWÓDZKIE REALIZOWANE PRZEZ KSIĄŻNICĘ POMORSKĄ

1. Liczba bibliotek powiatowych

W województwie zachodniopomorskim funkcjonuje:

- 1 biblioteka powiatowa (organizatorem jest starostwo powiatowe),
- 6 bibliotek, których funkcje powiatowe są zapisane w statucie (oraz w nazwie biblioteki), ale zadania powiatowe realizują na podstawie porozumień,
- 10 bibliotek pełniących funkcje powiatowe na mocy porozumień (organizatorem jest samorząd gminny),
- 3 biblioteki w miastach grodzkich (w tym Koszalińska Biblioteka Publiczna, która pełni funkcję biblioteki powiatowej dla powiatu grodzkiego i ziemskiego).

W powiecie gryfińskim funkcje powiatowe pełnią dwie biblioteki: w Gryfinie i w Chojnie.

W województwie zachodniopomorskim powiat kołobrzeski jako jedyny, nie posiada biblioteki powiatowej.

2. Stan organizacyjny bibliotek powiatowych

W 2016 roku biblioteki powiatowe otrzymały od 6. do 70. tys. zł rocznie na działalność na rzecz bibliotek w powiecie. Fundusze te w zdecydowanej większości nie były wystarczające. W wyjątkowej sytuacji jest Powiatowa Biblioteka Publiczna w Wałczu, której całość działalności finansowana jest ze środków Starostwa Powiatowego. Łącznie samorządy powiatowe przekazały bibliotekom na działalność powiatową 697 423 zł, to jest o 11 405 zł więcej niż w roku 2015. Pomimo zmniejszenia po raz kolejny dotacji Powiatowej Bibliotece Publicznej w Wałczu (o 3 tys. zł), na zwiększenie ogólnej sumy, wpływ miały niewielkie podwyżki dotacji w powiatach: białogardzkim, łobeskim i świdwińskim oraz zwiększenie środków w powiecie choszczeńskim (o 12 tys. zł) i goleniowskim (o 4 tys. zł).

W 2016 r. Starosta powiatu gryfińskiego podjął decyzję o zmniejszeniu dofinansowania dla dwóch bibliotek pełniących zadania powiatowe (w Gryfinie i Chojnie). Dotychczasową dotację w wysokości po 8 tys. dla każdej z bibliotek zmniejszono o 2 tys. zł dla każdej z nich.

Biblioteki w Białogardzie i Choszczynie w ramach przyznanej kwoty nadal finansują wdrażanie jednolitych komputerowych systemów bibliotecznych w swoich powiatach oraz prowadzą systematyczne szkolenia w tym zakresie.

W całym województwie zatrudnionych jest 16. instruktorów (13,5 etatów) z tego 9. instruktorów to pracownicy Książnicy Pomorskiej, Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie i Koszalińskiej Biblioteki Publicznej. Pomocą w działalności na rzecz bibliotek służą dyrektorzy lub pracownicy bibliotek powiatowych pobierający dodatki powiatowe.

Wśród 18. bibliotek sprawujących funkcje powiatowe, nadal 4 nie są samodzielnymi instytucjami kultury (działają w strukturach ośrodków kultury). Należą do nich:

- Ośrodek Kultury. Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Drawsku Pomorskim,
- Centrum Kultury. Miejska Biblioteka Publiczna w Chojnie (jest biblioteką powiatową dla połowy powiatu gryfińskiego),
- Samorządowa Agencja Promocji i Kultury. Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinku,
- Świdwiński Ośrodek Kultury. Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Świdwinie.

Biblioteka w Drawsku Pomorskim nie ma kierownika i jest zarządzana wyłącznie przez dyrektora Ośrodka Kultury.

Brak samodzielności organizacyjnej utrudnia wymienionym wyżej bibliotekom pełnienie nadzoru merytorycznego nad bibliotekami w powiecie, zwłaszcza, że teren działania ośrodków kultury obejmuje jedynie własną gminę, a nie cały powiat.

W 2016 roku do Książnicy Pomorskiej wpłynął wniosek o połączenie Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kamieniu Pomorskim z tamtejszym ośrodkiem kultury. Książnica Pomorska nie wydała jeszcze opinii w tej sprawie.

3. Zadania realizowane przez biblioteki powiatowe

Ze sprawozdań nadsyłanych do Książnicy Pomorskiej wynika, że najczęstszą pomocą dla bibliotek gminnych jest instruktaż i doradztwo poprzez kontakt telefoniczny i mailowy. Większość bibliotek w sprawozdaniach wykazuje też wyjazdy do bibliotek na terenie powiatu i doradztwo na miejscu. Niestety, w kilku przypadkach podawane liczby są zawyżane lub podawane nieprawidłowo. Jako wyjazdy do bibliotek w powiecie traktuje się wyjazdy do własnych filii.

W 2016 roku biblioteki powiatowe przeprowadziły w swoich siedzibach wyjątkowo małą liczbę szkoleń dla bibliotekarzy z terenu powiatu. Częściowo było to związane z większą liczbą wyjazdów do bibliotek gminnych i przeprowadzaniu instruktarzu na miejscu.

Szkolenia przeprowadzone w bibliotekach powiatowych:

Koszalińska Biblioteka Publiczna:

- konferencja „Analiza czytelnictwa bibliotek publicznych powiatu koszalińskiego za 2015 r.” (sesja wyjazdowa w Bibliotece Publicznej Gminy Manowo),
- wykład z okazji Dnia Bibliotekarza „Między kartami, między słowami” Marii Kulik z Fundacji ABC XXI,
- warsztaty KLANZY „Od deski do deski...”,
- warsztaty „Zajęcia teatralno - dramatyczne przydatne w bibliotece”,
- szkolenie nt. nowelizacji aktów prawnych dotyczących funkcjonowania bibliotek publicznych.

Miejska Biblioteka Publiczna w Choszcznie zorganizowała trzy szkolenia dla bibliotekarzy powiatu choszczeńskiego:

- „Potencjał informacyjny współczesnych bibliotek w dobie e-humanistyki”,
- „Spotkanie z biblioterapią”,
- „Dobry plan to połowa sukcesu - prawda czy fałsz?”.

Biblioteka im. Marii Skłodowskiej-Curie w Policach zorganizowała szkolenie „Rola perspektywicznego planowania w zarządzaniu biblioteką”.

Miejska Biblioteka Publiczna w Sławnie zorganizowała szkolenie dla bibliotek w powiecie „Po co bibliotekom plany pracy”.

Inne przykłady działalności bibliotek powiatowych na rzecz bibliotek gminnych:

Białogardzka Biblioteka Publiczna przekazuje bezpłatnie bibliotekom gminnym po kilkanaście kodów dostępu do platformy IBUK w ramach Zachodniopomorskiego Konsorcjum Bibliotek IBUK, do wykorzystania przez czytelników tych bibliotek. Kody dostępu pochodzą z puli wykupionej przez bibliotekę powiatową z funduszy powiatu.

Miejska Biblioteka Publiczna w Choszczynie dba o rozwój systemu SOWA w bibliotekach powiatu. W 2016 r. jedna z nich otrzymała sprzęt, oprogramowanie oraz przeprowadzono szkolenia w zakresie komputerowego opracowania zbiorów (opłacone z dotacji Starostwa Powiatowego). Z dotacji Starostwa opłacany jest też abonament systemu SOWA2/MARC21.

W **Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Drawsku Pomorskim**, w porozumieniu z dyrektorami i kierownikami bibliotek w powiecie, dotację w 2016 r. postanowiono przeznaczyć na wsparcie działalności statutowej bibliotek gminnych, współorganizację ich udziału w ogólnopolskich akcjach bibliotecznych oraz szkolenia zawodowe bibliotekarzy i inne związane z tym wydatki. Szkolenia te miały wspomóc bibliotekarzy w pracach z dziecięcym i dorosłym czytelnikiem, a także przy opracowywaniu księgozbioru w bazie MAK+. Wspólnie ustalono, że każda z bibliotek otrzyma finansowe wsparcie ze środków pochodzących z dotacji starostwa powiatowego w Drawsku Pomorskim w wysokości 2 000 zł. Wykorzystanie tych środków pozostawiono w gestii kierowników bibliotek gminnych. Wśród wydatków opłaconych z tych środków znalazły się opłaty za spotkania autorskie, spektakle teatralne dla dzieci, nagrody w konkursach czytelniczych, niezbędne materiały biurowe i plastyczne, usługi wydawnicze, poligraficzne, itp.

Ze środków Starostwa Goleniowskiego **Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Goleniowie** opłaciła szkolenie wyjazdowe dla czterech bibliotekarzy z bibliotek gminnych.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Myśliborzu opłaciła szkolenie wyjazdowe dla pięciu pracowników bibliotek gminnych.

Bogatą działalność na rzecz bibliotek gminnych prowadzą biblioteki powiatowe w **Białogardzie, Choszczynie, Koszalinie i Stargardzie**. Pośród różnorodnych form wsparcia, na uwagę zasługują liczne wyjazdy instruktorów i pracowników bibliotek, których celem jest pomoc merytoryczna, kontrola pracy, organizacja spotkań autorskich i cyklicznych imprez o zasięgu powiatowym oraz bieżący kontakt z organizatorami bibliotek.

Rzadko wykorzystywaną formą pomocy jest długofalowe szkolenie młodych bibliotekarzy z bibliotek gminnych, w bibliotece powiatowej. Takie szkolenia przeprowadzają biblioteki w Białogardzie, Choszczynie, Koszalinie i Stargardzie.

Biblioteki powiatowe coraz częściej organizują spotkania w miejscowościach innych niż miasto powiatowe, aby bibliotekarze mogli na miejscu zapoznać się z pracą biblioteki gminnej. W woj. zachodniopomorskim takie formy kontaktu realizują biblioteki z Białogardu, Choszczyna, Koszalina, Stargardu i Szczecinka.

Powraca forma szkoleniowa w postaci instruktażu na miejscu w bibliotece gminnej. Dotyczy ona najczęściej szkolenia nowych pracowników, doraźnej pomocy w sprawach bieżących oraz wyjazdów związanych ze spotkaniami autorskimi. Na 18 bibliotek sprawujących funkcje powiatowe w województwie zachodniopomorskim, dziesięć z nich wykazało wyjazdy instrukcyjne do bibliotek gminnych (Białogard - 5 wyjazdów, Choszczyno - 12, Goleniów - 3, Koszalin - 39, Myślibórz - 4, Police - 2, Sławno - 4, Stargard - 6, Szczecinek - 10, Świdwin - 4).

W bibliotekach, które otrzymują dotację wyższą niż 30 tys. zł coraz więcej środków przeznaczanych jest na działalność kulturalno-oświatową na terenie powiatu (organizowanie spotkań autorskich, współorganizowanie dni regionalnych i ważnych rocznic).

W dalszym ciągu jednak znaczna część środków otrzymywanych ze starostw jest wykorzystywana na wynagrodzenia dla bibliotekarzy w bibliotekach powiatowych (ponad 55%) oraz na zakup zbiorów bibliotecznych dla bibliotek powiatowych (ponad 17%). Niektóre z bibliotek wydają prawie cały swój budżet przeznaczony na zadania powiatowe na dodatki dla swoich pracowników (4) lub na zakup księgozbioru do bibliotek powiatowych (6).

Na szkolenia organizowane w bibliotece powiatowej wydatkowano 1,4% środków powiatowych. W 2016 r. aż połowa bibliotek pełniących zadania powiatowe, oprócz sporadycznych kontaktów telefonicznych i mailowych, nie prowadziła praktycznie żadnych działań skierowanych do bibliotekarzy bibliotek gminnych w powiecie. W tych wypadkach dotację przeznaczano wyłącznie na potrzeby własne. Biblioteki te zazwyczaj otrzymują też najniższe dotacje z powiatu (do 20 tys. zł). Działań takich nie prowadzi również Powiatowa Biblioteka Publiczna w Wałczu, która jako jedyna biblioteka powiatowa w woj. zachodniopomorskim w całości jest finansowana ze starostwa,

a wysokość tych środków wystarcza jedynie na bieżące utrzymanie biblioteki.

Nie zmieniła się sytuacja Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Myśliborzu, gdzie Starostwo Powiatowe przeznacza całość środków (10 tys. zł) na zakup książek do wszystkich placówek w powiecie, a rolą biblioteki powiatowej jest tylko podział powyższych funduszy pomiędzy poszczególne biblioteki gminne powiatu oraz ich rozliczenie.

Książnica Stargardzka, oprócz dotacji na działalność powiatową (60 tys.), otrzymała od starostwa dotację celową (45 tys.), która nie była związana z działalnością powiatową.

4. Zadania wojewódzkie zrealizowane przez Książnicę Pomorską

Realizując zadania ustawowe, biblioteka wojewódzka prowadzi korespondencję z burmistrzami i wójtami gmin oraz podejmuje działania mające na celu utworzenie bibliotek zorganizowanych zgodnie z obowiązującym prawem. Konsultowano statuty i regulaminy bibliotek. Sporządzano pisemne opinie związane najczęściej likwidacją filii bibliotecznych (w gminach Drawno, Moryń, Pyrzyce, Suchań, Węgorzyno).

Prowadzono instruktaż metodyczny dla bibliotek. W ostatnim roku udzielono pomocy z zakresu procedury postępowania przy zarządzania zbiorami, ewidencji materiałów bibliotecznych i metodologii prowadzenia statystyk bibliotecznych.

W 2016 r. samorzady trzech gmin: Wolin, Radowo Małe oraz Kamień Pomorski, kierując się głównie względami ekonomicznymi, podjęły działania mające na celu połączenie bibliotek z domami kultury. W przypadku Wolina i Kamienia Pomorskiego złożono pisemne wnioski o opinię Książnicy Pomorskiej, w przypadku Radowa Małego - nie złożono wniosku - władze gminy rozmawiały z Dyrekcją Książnicy osobiście.

Dyrektor Książnicy Pomorskiej oraz kierownik Działu Instrukcyjno-Metodycznego odwiedzili bibliotekę w gminie Wolin. Wydano negatywną opinię w sprawie jej połączenia.

W przypadku bibliotek w Radowie Małym i w Kamieniu Pomorskim rozmowy w sprawie ich połączenia nadal się toczą.

Złożono wniosek do **Instytutu Książki** o uczestnictwo w programie „Szkolenia dla bibliotekarzy 2016” i otrzymano dofinansowanie w wysokości 30 000 zł na realizację projektu „Korzystajmy z nowoczesnych technologii w bibliotece”. W ramach projektu zorganizowano 10 szkoleń dla 130. pracowników bibliotek. Tematyka szkoleń obejmowała zagadnienia z zakresu zastosowania nowoczesnych technologii IT w celu promowania biblioteki.

Dzięki współpracy z kilkoma instytucjami w Książnicy Pomorskiej zrealizowano kilka bezpłatnych szkoleń i warsztatów:

W ramach Dyskusyjnych Klubów Książki odbyły się trzy warsztaty dla moderatorów klubów z terenu województwa: „Czytaj między wierszami - warsztaty krytycznego czytania”, „Uatrakcyjnianie spotkań w bibliotece” oraz „Po co nam te wszystkie nagrody? Czytanie mapy nagród literackich w Polsce”.

Pracownicy Instytutu Książki przeprowadzili w Książnicy Pomorskiej cztery szkolenia dla bibliotekarzy pracujących w systemie MAK+ (poziom podstawowy i poziom zaawansowany) oraz szkolenie „Gdzie są młodzi czytelnicy?”.

Zorganizowano bezpłatne warsztaty „Gamifikowanie literatury pięknej na smartfonach i tabletach”.

Zorganizowano też odpłatne szkolenie pn. „Ochrona danych osobowych w bibliotece”.

Podsumowując, w 2016 roku biblioteka wojewódzka zorganizowała 26 szkoleń dla 469. osób.

Podobnie jak w latach ubiegłych, w Książnicy Pomorskiej zorganizowano konferencję dla dyrektorów bibliotek powiatowych oraz pełniących funkcje powiatowe. Podczas konferencji omówiono wyniki czytelnictwa w województwie zachodniopomorskim w 2015, przeprowadzono warsztaty dotyczące podstawowych kompetencji bibliotekarza oraz szkolenie Media społecznościowe w bibliotece.

Dla bibliotekarzy zorganizowano seminarium obejmujące: podsumowanie wyników pracy bibliotek w 2015 roku, wykład prof. Ingi Iwasiów „Współczesne pisarstwo kobiet” oraz prezentację projektu Teatru Współczesnego pn. „Teatr przy stoliku”.

W ramach współpracy z bibliotekami gminnymi Książnica Pomorska zorganizowała warsztaty dziennikarskie dla młodzieży w bibliotekach woj. zachodniopomorskiego - spotkania prowadził redaktor szczecińskiej gazety codziennej wraz z pracownikiem Książnicy. W 2015 roku odbyły się trzy warsztaty (w Baniach, Trzebiatowie i Płotach), w których wzięło udział 60. uczestników.

Ponadto w bibliotekach województwa zachodniopomorskiego odbywały się prelekcje i prezentacje dotyczące życia i twórczości pisarzy polskich. Prelekcje te skierowane były do młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej. Zadanie to realizował Sekretarz Naukowy Książnicy Pomorskiej. W 2016 roku odbyło się 51 tego typu spotkań (w Goleniowie, Przybiernowie, Stepnicy, Manowie, Bobolicach, Polanowie, Będzinie, Sianowie, Świeszyńce, Boleszkowicach, Dębnie, Gryficach, Dobrej, Policach, Pyrzycach, Łobzie, Baniach, Nowogardzie, Gryfinie, Chojnie, Kołobrzegu, Białogardzie, Choszcznie, Trzebiatowie, Płotach, Koszalinie)

W 2016 r. Książnica Pomorska koordynowała zadanie **Morze Kultury. Zachodniopomorskie spotkania w bibliotece** mające na celu dalszą promocję bibliotek, które były beneficjentami środków finansowych Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego oraz władz samorządowych na budowę i modernizację w ramach programu Biblioteka+. Infrastruktura Bibliotek. W 8. bibliotekach woj. zachodniopomorskiego odbyły się spotkania autorskie, spektakle teatralne i inne wydarzenia kulturalne dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Zadanie zrealizowano w okresie 27.09 - 07.12.2016 r. w bibliotekach w: Białym Borze, Chojnie, Choszcznie, Karlinie, Kamieniu Pomorskim, Kołobrzegu, Mirosławcu, Szczecinie. W ramach Morza Kultury odbyło się 28 spotkań między innymi z: Katarzyną Bondą, Agnieszką Lingas - Łoniewską, Melanią Kapelus, Szymonem Hołownią, Marcinem Górką, Bronką Nowicką, Grażyną Zielińską. Spotkania cieszyły się dużym uznaniem, w całym województwie. W imprezach uczestniczyły 1 903 osoby.

Całość kosztów związanych z realizacją zadania pokrywała Książnica Pomorska ze środków finansowych otrzymanych od Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego.

W ramach programu Dyskusyjne Kluby Książki w 2016 r. w województwie zachodniopomorskim na dzień dzisiejszy funkcjonuje 70 klubów, spotykających się w bibliotekach publicznych średnio raz w miesiącu. W 2016 roku odbyło się 585 takich spotkań, wzięło w nich udział 5 031 osób. W ramach programu dotacyjnego sfinansowane zostały spotkania autorskie z: Tanyą Valko (Dębno, Przecław, Dobra, Międzyzdroje, Gryfice, Darłowo, Sianów), Małgorzatą Kalicińską (Tuczno, Dębno, Choszczno, Chojna, Gryfino, Police, Kamień Pomorski, Płoty, Gryfice, Darłowo), Marcinem Górką (Książnica Pomorska), Anną Czerwińską (Gryfino, Chojna), Jackiem Dehnelem (Koszalin, Choszczno), Izabelą Pietrzyk (Dobra, Kołobrzeg), Bronką Nowicką (Trzebiatów), Katarzyną Bondą (Książnica Pomorska). Dla moderatorów prowadzących kluby odbyły się trzy szkolenia w Książnicy Pomorskiej: „Czytaj między wierszami – warsztaty krytycznego czytania” 31 maja (16 uczestników), „Uatrakcyjnianie spotkań w bibliotece” 3 października (22 uczestników) i "Po co nam te wszystkie nagrody? Czytanie mapy nagród literackich w Polsce" 22 listopada (14 uczestników). Na potrzeby klubów zostało zakupionych i rozdystrybuowanych 1520 woluminów (154 tytuły) książek (132 tytuły dla dorosłych i 22 dla klubów dla dzieci i młodzieży).

Pracownicy Książnicy Pomorskiej opracowali roczną **statystykę** usług bibliotecznych w województwie zachodniopomorskim dla GUS za rok 2015. Na potrzeby Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego zestawiono dane statystyczne, w dużej mierze nie objęte sprawozdawczością GUS, a dotyczące źródeł finansowania zakupów, całości budżetu bibliotek, zatrudnienia oraz dostępności bibliotek dla osób niepełnosprawnych. Na podstawie zebranych danych statystycznych oraz sprawozdań opisowych nadesłanych przez biblioteki opracowano i wydano „Sprawozdanie z działalności bibliotek publicznych województwa zachodniopomorskiego w 2015 r.”, które przekazano władzom samorządowym, bibliotekom woj. zachodniopomorskiego oraz Bibliotece Narodowej. Zbierając dane statystyczne instruktorzy z Książnicy Pomorskiej korygowali nieprawidłowo wypełniane elektroniczne formularze sprawozdawczości statystycznej. Niestety, nie wszystkie biblioteki poprawiały błędy. Mogą więc wystąpić różnice pomiędzy danymi, którymi dysponuje biblioteka wojewódzka a danymi Głównego Urzędu Statystycznego.

W związku z podziałem środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego na zakup nowości w 2016 r. w ramach Programu Biblioteki Narodowej „**Zakup nowości wydawniczych dla bibliotek**” przeanalizowano stan organizacyjno - prawny bibliotek publicznych w województwie oraz dokonano podziału środków.

Na bieżąco, na stronie internetowej Książnicy Pomorskiej, zamieszczane są informacje dla bibliotek, akty prawne, materiały metodyczne oraz aktualizowane są dane teleadresowe bibliotek.

Współpracowano ze Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Polskich w projekcie Analiza Funkcjonowania Bibliotek. Działania obejmowały: nabór bibliotek do kolejnego badania AFB, warsztaty z wypełniania formularza, oraz analizę danych i korygowanie błędów w formularzach wypełnianych przez biblioteki. W 2016 r. w badaniach Analizy Funkcjonowania Bibliotek udział wzięło 59 bibliotek. W 2016 roku wszystkie biblioteki publiczne województwa zachodniopomorskiego zarejestrowały się do portalu Analiza Funkcjonowania Bibliotek.

Książnica Pomorska rozprawdzała nieodpłatnie wydawane przez siebie czasopismo Bibliotekarz Zachodniopomorski, służące bibliotekom w województwie m. in. jako materiał metodyczny.

Dyrektor
Książnicy Pomorskiej

Lucjan Bąbolewski

Szczecin, marzec 2017 r.

Otrzymują:

- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
- Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego,
- Przewodniczący Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego,
- Członkowie Komisji Oświaty, Kultury i Sportu Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego,
- Dyrektor Wydziału Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego,
- Biblioteka Narodowa,
- Biblioteki powiatowe.

SPIS TREŚCI

I.	Stan i struktura bibliotek publicznych. Status formalno-prawny bibliotek. Budżet bibliotek	1
II.	Zbiory bibliotek	4
III.	Użytkownicy bibliotek	6
IV.	Udostępnianie zbiorów	8
V.	Działalność informacyjna bibliotek. Informacja o regionie	10
VI.	Działalność kulturalna i edukacyjna bibliotek	11
VII.	Obsługa specjalnych grup użytkowników	11
VIII.	E-usługi bibliotek	15
IX.	Działalność wydawnicza i naukowa	19
X.	Kadra bibliotekarska. Doskonalenie zawodowe	21
XI.	Inwestycje, modernizacje, zmiany w infrastrukturze bibliotek publicznych	24
XII.	Pozabudżetowe źródła pozyskiwania środków na działalność bieżącą i inwestycje. Udział w programach, konkursach, grantach, sponsoring	27
XIII.	Stan organizacyjny i działalność bibliotek powiatowych na rzecz bibliotek gminnych. Zadania wojewódzkie realizowane przez Książnicę Pomorską	32

Tabela: Biblioteki publiczne i czytelnictwo w woj. zachodniopomorskim w 2016 r. (wg powiatów)

Tekst opracowały: Monika Kwaśniak, Iwona Kolenda